

Jesús Tté Buaë Kit Juan tö Juan

Yëkkuö i' kit Juan tö e' dör Jesús ttökatapa dabom eyök k_i bö_l e' eköl. Yëkkuö i' k_i Juan tö Jesús ttökata eköl tté cheke (13.23; 19.26; 20.2,21; 7.7, 20, 24). E' kiëtö "Jesús ttökata dalër tajë iéna e'." Ibikeitsèsö tö Juan wák tso' e' chök es. Ie' dör Israel aleri. Ie' ena iël Santiago e'pa ki' Jesús tö ittökataie. Ie'pa bak kaneblök nima kli'uk. Ie'pa bak senuk batsöri tajë me'r Galilea e' o'mik tsinet. Iklö'wésö tö yëkkuö i' kit ie' tö Jesús kune' e' k_i duas de dabom paryök ena suliyök e' shü ulat (80-90 DC).

Ie'pa tö ibikeitsè tö ie' tö ikit Israel aleripa bak senuk bánet Israel esepa a. Juan 20.31 ee ie' tö se' a ikkachè tö iie ie' tö yëkkuö i' kit. E' tö ichè i' es: yëkkuö i' kitule as a' tö iklö'ü tö Jesús dör Skëkö_l Alà pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Nies ikitule as sene michoë dö a' ulà a' erblò ie' mik e' wa. Es Juan tö ikit. Yëkkuö i' k_i ie' tö se' a ikkachè bua'iewa tö Skëkö_l dör Jesús Yé.

Mik Juan wötënewa s'wöto wé a dayë nane kiè Patmos ee etä ie' dewatke kékëlaie. Mik ie' bak ee, etä Jesús tö ie' ka' yëkkuö kiè Apocalipsis e' shtök. Nies ie' tö yëkkuö tsitsirla skà kit döka mañat.

Skëkö_l Ttò yöne s'ditsöie

¹ Tsawe ta eköl kiè Skëkö_l Ttò e' tso'tke. Ie' tso' Skëkö_l ta, nies ie' dör Skëkö_l. ² Kenet ie' tso'tke Skëkö_l ta. ³ Skëkö_l tö iyi ulitane yö' ie' ta ñita. Kè ì ku' ká i' k_i, e' kè yöneñak ie' wa. ⁴ Ie' dör sene michoë e' wák. Ie' dör wes bö'wö es, e' tö se' er ñi'weke. ⁵ Bö'wö ñe' tö se' er suluë tso' wes stui a es e' ñi'wemir. Kè ì sulu e' alòpaka iki.

⁶ Wëm eköl patkë'bitu Skëköl tö e' kiè Juan. ⁷ E' dë'bitu yi dör bö'wö ñe' ttekölie itté pakök as sulitane erblò imik Juan tö itté pakeke e' wa. ⁸ Ie' wák kè dör bö'wö ñe', erë ie' dë'bitu itté pakök.

⁹ Yi dör bö'wö ñe' e' dör bö'wö chökle datse ká jai a sulitane er ñi'woie e'. ¹⁰ Ká i' kos yö' Skëköl tö ie' ta ñita, erë mik idë'bitu ká i' a, eta ká i' wakpa kè éna iane tö yi dör ie'. ¹¹ Ie' dë'bitu iwák ká a ena iwák ditséwöpa a, erë e'pa kè wá ikinewa. ¹² Erë wépa tö ikiéwa ta ierblé imik, esepa a kawö méitö as idörak Skëköl ala'rie. ¹³ Ie'pa de Skëköl ala'rie, erë e' kè dör wes se' ala'r kurke yé wa mi wa es. Ie'pa de Skëköl ala'rie ie' wák er wa.

¹⁴ Wé kiè Skëköl Ttò ñe' yöne s'ditsöie ta isene' sa' shua. Ie' dör Skëköl Alà eköl è e'. Ie' wa Skëköl er buaë chò se' a ena wes Skëköl dör moki, e' kos kkayéne se' a. E' su' sa' tö. ¹⁵ Juan tö ie' tté paka' ta ichéitö aneule: “Wëm i' yé'yö a' a mik ye' iché tö wëm eköl daia ye' ukuöki s'pattök ye' skéie, e' tso'tke ká iaiaé ye' yöki, e' kueki ie' dör buaë ichökle ye' tsata.”

¹⁶⁻¹⁸ Skëköl ttè dalöiëno e' mène Moisés wa. Erë kos Skëköl er buaë chò se' a ena wes ie' dör moki e' jchenewa sa' wá Jesucristo wa. Kè yi wá Skëköl sùule iwöbla wa, erë ilà eköl è tkérie iyé ta, e' dör ñies Skëköl, e' tö iyé kkaché se' a. E' kueki ie' dör er buaë chökwak. Ie' er buaë kí ché se' a taië shute.

*Juan dör S'wöskuökwak e' tö Jesucristo tté pakè
(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)*

¹⁹ Judiowak wökirpa tö sacerdotepa ena Leví aleripa, e'pa welepa patké Juan ska' ichakök: “¿Yi dör be'? ¿Be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'?” ²⁰ Juan kè wá iblène. Ie' tö ie'pa iuté yësyësë:

—Ye' kè dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

²¹ Ie'pa tö iskà chaké:

—E'ma ¿be' dör yi? ¿Be' dör Skèköl tteköl bak kiè Elías e'?

Juan tö ie'pa iüté:

—Au, ye' kè dör ie'.

Ie'pa tö iskà chaké:

—¿Be' dör Skèköl tö iyè'at tö itteköl skà datse e'?

Etā Juan tö iüté:

—Au, ye' kè dör ie'.

²² Etā ie'pa tö iskà chaké iā:

—E'ma, ¿be' dör yi? Sa' ki ikiane jchenowā yësyësë chène yi tö sa' patké e'pa a. E' kueki ichó sa' a tö ¿yi dör be'?

²³ Juan tö ie'pa iüté:

—Ye' dör wé yè' Skèköl tteköl Isaías tö e'. Ie' tö iyè': 'Ká sir poë wé kè yi serku' ee yile ttöraë aneule, e' tö icheraë: A' er mane'ú Skèköl datse e' yöki. E' dör wes ñalā yuèsö yësyësë ie' yöki es.*

²⁴ Etā wépa patké fariseowakpa tö ttök Juan tā, ²⁵ e'pa tö ie' a iskà chaké:

—Be' kè dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', be' kè dör Elías, be' kè dör Skèköl tteköl ñe', e'ma ¿i kueki be' tö s'wöskueke?

²⁶ Ie' tö iüté:

—Ye' s'wöskueke di' a, erë eköl dur a' shuā kè ijcher a' wā tö yi idir, ²⁷ e' döraë ye' ukuöki kanëblök ye' skéie. Ie' dör kékë taië ye' tsatā, e' kueki ie' klökkuö kicha è kè wötsënanuk ye' siarla e' a.

²⁸ E' kos tka Betania. Ká e' atë di' kiè Jordán e' wishet. Eë Juan tso' s'wöskuök.

* 1:23 Isaías 40.3

Jesús dör Skëköl obeja jchëne e'.

²⁹ Bule es ta Juan tö Jesús sué tö idatse ie' ska' ta ichéitö: “Isaú. Wì idatse e' dör Skëköl obeja pupula patkébitu jchë ì sulu wambleke sulitane tö e' nuí'olo'yoie e'. ³⁰ Ie' wì paka' ye' tö a' a mik ye' tö iyë': ‘Eköl doia ye' ukuöki, e' tso'tke ká iaiaë ye' yöki, e' kueki ie' dör buaë ichökle ye' tsata.’ ³¹ Ye' wák kè wà ijcher bua'iewa tö yi dör ie', erë ye' tö s'wöskueke as Israel aleripa wà ijcherwa tö yi dör ie'.”

³² Nies Juan tö iché: “Ye' isué tö Wiköl Batse'r datse ká jaì a nubölie, e' atë ie' a. ³³ E' yöki ye' kè wà ijcher tö yi idir, erë Skëköl tö ye' patké' s'wöskuök di' a, e' tö ye' a iyë': ‘Yi ki Wiköl batse'r de atë ie' a, e' dör wé tö a' iekewa Wiköl Batse'r a e' wák.’ ³⁴ E' sué ye' tö, e' kueki ye' tö iché a' a tö ie' dör Skëköl Alà ichökle.”

Jesús ttökatapa tsá

³⁵ Bule es ta Juan durne eë ta ie' ta ittökatapa de bö. ³⁶ Mik Juan tö isué tö Jesús damia e' wa, eta ie' tö iché ie' pa a:

—jWëm wì dör Skëköl obeja pupula patkébitu jchë se' skéie e'!

³⁷ Ì ché Juan tö, e' ttsé Juan ttökatapa bö tö, eta e' pa míyal Jesús itöki. ³⁸ Jesús e' wötréene ta isué tö idatsérak ie' itöki ta ichakéitö:

—jÌ kiane a' ki?

Ie'pa tö iüté:

—A Rabí (judioie ttè e' wà kiane chë s'wöbla'ukwak), ¿wé be' serke?

³⁹ Eta ie' tö ie'pa iüté:

—A' shkó isaük.

Eta ie'pa míyal ie' ta, ta wé ie' serke, e' sué ie'pa tö. Mik ie'pa míal ie' ta eta diwö detke tkël. Ie'pa e' tséat ie' ska' dò katuirketke ekkë.

⁴⁰ Ittökatapa bȫl tö Juan ttò ttsë' ta imineyal Jesús itöki, e' eköl kiè Andrés, e' dör Simón Pedro ël. ⁴¹ E' ukuöki bet ta Andrés tö iël Simón e' kué ta ichéitö ia:

—Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' kué sa' tö. (“Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie” e' kiè judioie “Mesías” ena griegoie ikiè “Cristo”.)

⁴² E' ukuöki ta Andrés wa Simón mítser wé Jesús tso' ee. Mik Jesús tö Simón sué, eta' ie' tö iché ia:

—Be' dör Simón, Juan alà, erè be' kirdaë Cefas (griegoie s'kiè Pedro, e' wà kiane chè ák.)

Felipe ena Natanael e'pa kié Jesús tö ittökatapaie

⁴³ Bule es ta Jesús tö ibikeitsé tö “ye' mi'keá Galilea.” Kam ie' mi' e' yöki ta ie' tö Felipe kué ta ichéitö ia:

—Be' shkó ye' ta ye' ttökataie.

⁴⁴ Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Andrés ena Pedro e'pa serke ñies Betsaida. ⁴⁵ Felipe tö Natanael kué ta ichéitö ia:

—Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie kit Moisés ena Skököl ttekölpa tö yëkuö ki, e' wák kué sa' tö. Ie' dör Jesús, José serke Nazaret, e' alà.

⁴⁶ Natanael tö iché:

—¿Ì buaë döttsami Nazaret?

Felipe tö iché ia:

—Be' shkó sa' ta, ta iwà saú.

⁴⁷ Mik Jesús tö isué tö Natanael datse ta ichéitö:

—Wëm wí e' je' dör Israel aleri bua'ie. Ie' kè kachöta'.

⁴⁸ Natanael tö ie' a ichaké:

—¿Ì be' a ichök tö ye' dör es?

Ie' tö iiuté:

—Ye' kè ku' dur ee, erè kam Felipe tö be' kiö, e' yöki ye' tö be' su' higuera klò dikia.

⁴⁹ Natanael tö iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, ¡Be' dör Skëköl Alà ichók! ¡Be' dör Israel aleripa blú ichók!

⁵⁰ Jesús tö ie' iüté:

—Ye' be' a iché tö “ye' be' su' higuera klò dikia,” ¿e' è kueki be' erblé ye' mik? Erë e' tsata be' tö ikí sueraia.

⁵¹ Ñies ie' tö iché:

—Moki ye' tö a' a iché tö ká jai suerae a' tö áie ta a' isuerae tö ye' dör S'ditsö Alà e' dör wes klökata† es shkokäie ká jai a, e' ki Skëköl biyöchökwakpa shköke wo'k wa'k.

2

Ulabatsè kéwö tkö'weke Caná

¹ Böiki es ta ulabatsè Caná ate Galilea ee, ee Jesús mì tso'. ² Ñies Jesús ena ittökatapa kiule, e'pa de ulabatsè e' kéwö tkö'uk. ³ Mik ie'pa vino enewa, eta Jesús mì tö iché ie' a:

—Vino enewa.

⁴ Jesús tö ie' a iché:

—¿Iók be' tö e' ché ye' a? Kam ye' kéwö dò iwà kkachoié tö yi dör ye'.

⁵ Eta imì tö iché íyi watiökwakpa a:

—Ì kos chekeitö a' a, e' ú a' tö es.

⁶ Ee skau tso' teröl (6) judiowak e' batse'ukerak Skëköl a, e' dí dapa'woie. Skau ek è a di' choka galon döka dabom böyök (20) ö dabom mañayök (30) ekkë. ⁷ Jesús tö iché watiökwakpa a:

—Skau ikképa wà ióka chië di' wa.

Ta watiökwakpa tö iwà iékarak es. ⁸ Eta Jesús tö iché iarak:

---

† 1:51 Génesis 28.11 saú.

—I' t̄a t̄sá yótt̄sa elkela t̄a its̄úmi ikéwö tkö'uk wökir a patt̄sè.

Es ie'pa tö iwé. ⁹ Et̄a iwökir tö di' yöne vinoie e' patt̄sè. Ie' kè w̄a ijcher tö wé vino e' dat̄sè (erè watiökwakpa tö di' yétt̄sa, e'pa è w̄a ijcher tö wé idat̄sè.) E' kueki ie' tö wëm ulabatske, e' kié ¹⁰ t̄a ichéitö īa:

—Sulitane wöblane vino bua'iew̄a, ese watiök kewe. Mik s'kiulepa tö iyé taië, et̄a vino èse watieke. Erè be' tö vino bua'ie blé, ikkè erpa be' tö iwatieke.

¹¹ I' wé Jesús tö Caná at̄e Galilea ee, e' dör ì kè or yi a ese tsá o' ie' tö. E' wa ie' tö ilo taië, e' kkaché ie'pa a, t̄a ittökatapa erblé ie' mik.

¹² E' ukuöki t̄a ie' mía imì t̄a, iëlpa t̄a, ñies ittökatapa t̄a, ká kiè Cafarnaúm ee. Ee ie'pa e' tséat ká böt ká mañat ekkè alè.

Jesús tö Skököl wé batse'wé

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wè döke-watke ts̄inet, e' kueki Jesús mía Jerusalén kawö e' tkö'uk.

¹⁴ Mik ie' de Skököl wé pamik, et̄a ie' tö obeja ena bakala pupula ena nuböl ese wataukwakpa kué. Ñies inuköl mane'ukwakpa* kuéitö tulurdak imesa o'mik. ¹⁵ T̄a ie' tö t̄tsa' tréw̄a, e' wa ie' tö íyi wataukwakpa kos tré'wéyal iobeja ibakala tso' kos e' t̄a. Ñies inuköl mane'ukwakpa inuköl tulétt̄s̄aitö t̄a imesa trélurka. ¹⁶ Ie' tö iché nuböl wataukwakpa a:

—¡Íyi i' yólur seraa! ¡Kè ye' Yé u klö'warw̄a a' íyi watuöie!

---

* ^{2:14} inuköl mane'ukwakpa: Inuköl tso' Skököl wé a, e' dör kuá'ki, kè dör inuköl tso' judiowak w̄a íyi tuöie bánet ese. E' kueki yi tö íyi tuéke ee, ese kawöt̄a ie'pa inuköl mane'uk inuköl ñe'se wa.

¹⁷ E' ukuöki tã ittökatapa éna ianewã tö Skëköl yëkkuö tö iché: “Be' u dalër taië ye' éna, e' tsatkeræ ye' tö dò ye' duòwã ekkë.”

¹⁸ Judiowak wökirpa tö ichaké Jesús a:

—Ì kè or yi a ¿e' wése wèmi be' tö sa' a iwã kkachoie tö be' wã kawö ta' íyi ikké wöie?

¹⁹ Ie' tö iüté:

—U i' tkéttsã a' tö, e' tã böiki es tã ye' tö iyuékane.

²⁰ Ie'pa tö iché ia:

—U i' kané dör duas dabom tkëyök kí teröl (46), etã ¿wes iyuékami be' tö kã mañatk è?

²¹ Erë u cheke ie' tö, e' dör iwák e' chöke. ²² E' kueki mik ie' shkenekane, etã ittökatapa éna ianewã tö ie' tö iyë' es. E' kueki ie'pa tö Skëköl yëkkuö ena ì yë' Jesús tö e' klö'wé.

Jesús wã sulitane er sũle buaë

²³ Mik Jesús tso' Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'uk, etã ì kè or yi a ese weke ie' tö taië. E' kueki taië pè' erblé ie' mik. ²⁴ Erë ie' wã ie'pa er sũle buaë, e' kueki kè ie' erblène ie'pa mik. ²⁵ Ie' wák wã ijcher buaë wes sulitane er dör. E' kueki kè yi a ì yënuke ie' a tö wes se' er dör.

3

Jesús ena Nicodemo tté ñita

¹ Wëm tso' eköl kiè Nicodemo, e' dör judiowak wökirpa eköl. Ie' dör fariseowak. ² Kã et nañewe ie' de Jesús ska' tã ichéitö ia:

—A S'wöbla'ukwak, ì kè or yi a ese weke be' tö. Skëköl kè kúpa be' tã, e' ma kè be' a ì onuk. E' kueki sa' wã ijcher tö ie' tö be' patkë' sa' wöbla'uk.

³ Jesús tö iché ia:

—Mok_i ye' be' a ichè tö yi kè skà k_unene etökichane, ese kè döpa_wà ì blúie Skéköl tso' e' a.

⁴ Nicodemo tö ie' a ichaké:

—Mik s'de kèchke, et_a ¿w_es s'k_urmine etökichane? ¿W_es s'mi'miwa_ne s'mì sh_ua, e' k_urmi etökichane?

⁵ Jesús tö i_iuté:

—Mok_i ye' be' a ichè tö yi kè k_une di' wa ena Skéköl Wiköl wa, ese kè döpa_wà ì blúie Skéköl tso' e' a. ⁶ S'k_une s'mì wa s'yé wa ese s_er w_es s'ditsö s_er es, erè yi k_une Skéköl Wiköl wa, ese s_er w_es Skéköl s_er es. ⁷ Ye' tö be' a ichè tö be' k_wöt_a k_unukne etökichane. ¿W_es e' tö be' tkiwemi? ⁸ Ì wakaneweke Skéköl Wiköl tö se' a, e' dör w_es siw_a' bitsirke k_a wa'ñe es. E' blar ttsésö, erè wé idatse ena wé imíró e' kè jch_er s'w_a. Es itköke sulitane k_une Skéköl Wiköl wa e'pa t_a. Se' w_a ijch_er tö ie'pa k_unene Skéköl Wiköl wa, erè kè se' w_a ijch_er w_es iwà tköke.

⁹ Nicodemo tö iskà chaké:

—¿E' ma i_ma iwà dör?

¹⁰ Et_a Jesús tö i_iuté:

Be' dör s'wöbla'ukwak dalöiërta' taië Israel aleripa sh_ua ese, erè ¿w_es be' kè w_a íyi ikké jch_er? ¹¹ Mok_i ye' tö be' a ichè tö ì jch_er sa' w_a, e' cheke sa' tö a' a, ñies ì sué sa' tö, e' pakeke sa' tö, erè a' kè éna sa' ttò klö'w_ak yés. ¹² Íyi tso' k_a i' k_i, ese wa ye' tö ikleeke a' a, erè e' kè klö'wè a' tö. Ye' mú tö ipakè íyi tso' k_a jai a ese wa kè kleaule, e' ma ¿w_es e' klö'wèmi a' tö?

¹³ “Kè yi mine'k_a k_a jai a ese dene k_a i' a. Erè ye' dör S'ditsö Alà, e' datse k_a jai a, e' kuëki íyi tso' e_e e' jch_er s_eraa ye' w_a buaë. ¹⁴ Mik Israel aleripa bak k_a wé kè yi s_erku', ese ké a, et_a Moisés tö tabechka yué tkabè

diökölíe,* e' batséwaitö kalka mik tã itkéka. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e' kawöta tkèka kal mik ¹⁵ as wépa erblé ye' mik, esepa ulà dò sene michoë e' ska'." Es Jesús tö iché Nicodemo a.

Skëköl éna sulitane dalër

¹⁶ Skëköl éna ká ulitane wakpa dalër taië. E' kuëki ie' alà eköl è, e' me'ttsaitö ttèwã se' skéie, as yi erblé imik esepa kè duòwã aishkuö tã, e' skéie sene michoë dò iulã a. ¹⁷ Skëköl kè wã ilà patkëne ká i' a se' kichatöktsã. E' skéie ipatkë'itö se' tsatkök.

¹⁸ “Yi erblé Skëköl Alà mik, ese kè kichatëne. Erë yi kè erblëne imik, ese kè erblëne Skëköl Alà eköl è e' mik, e' kuëki ikichatënettsatke. ¹⁹ Skëköl Alà dë'bitu ká i' a, e' dör wes bö'wö es se' er ñi'woie. Erë s'tso' ì sulu wamblök, esepa dör wes s'tso' stui a es, e' wa ie'pa wöbatsö bua'ie. Ie'pa kè kï ie' kiane. E' kuëki wépa kè erblëne ie' mik, esepa kichatënetke. ²⁰ Wépa tö ì sulu wambleke, esepa éna suluë Skëköl Alà ar. Ie'pa kè kï Skëköl Alà ttè kiane ttsè as ì sulu wamblekerakitö, ese wà kè kkayërwa. E' dör wes s'tso' stui a kè shkakwã bö'wö olo ska' es. ²¹ Erë wépa serke wes Skëköl ttè moki tö ichè es, esepa kï Skëköl Alà kiar buaë. Ie'pa dewã buaë Skëköl Alà dör wes bö'wö es e' ska' iwã kkachoie tö ì wëke ie'pa tö, e' wëkerakitö Skëköl batamik.”

Juan S'wöskuökwak tö iché tö Jesús dör ie' tsatã

²² E' ukuökï tã Jesús mía Judea ittökåtapa tã. Eë ie' e' tséat ká taië ie'pa tã s'wöskuök. ²³ Ñies Juan tso'

* 3:14 Moisés tö tabechka yué tkabè diökölíe: Israel aleripa ukyëne Skëköl kï ena Moisés kï. E' nuñie Skëköl tö tkabè patké' ie'pa ttökulur. Erë Skëköl tö iyë' Moisés a tö tabechka yuó tkabè diökölíe tã ibatsówã kalka mik as wépa duökewatke esepa isãu tã ibuarne. Números 21.4-9 saú.

s'wöskuök ká kiè Enón ee, ee di' tso' taië e' kueki. Ká e' atë tsinet Salim. Pë' döke ie' ska' ta ie' tö ie'pa wöskueke.

²⁴ (Íyi ikkë kaneone kam ie' wötërwa s'wöto wé a, e' yöki.)

²⁵ Erë ie' ttökatapa wëlepa ñi iütëmi judiowak eköl ta, ie'pa e' batse'uke di' wa, e' tté ki. ²⁶ E' kueki ie'pa míyal Juan ska' ta ichéitö ia:

—A S'wöbla'ukwak, wëm dë' be' ska' Jordán di' wishet ye' be' tö, e' wák tso' s'wöskuök ta sulitane mi'ke ie' ta.

¿E' kè tö be' tsiriwè?

²⁷ Juan tö iüté:

—Au, e' kè tö ye' tsiriwè. Skëköl kè wa se' a ikéwö mène, e' ta kè se' a ì onuk yës. ²⁸ Ye' tö iyë' tö 'ye' kè dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', erë ye' patkëne'bitu ie' yöki keweie,' e' ttsë' a' wákpa tö buaë. ²⁹ Mik ulabatske, etä alaköl dör iwëm icha. Etä iwëm sini' tso' ee, ese tö wëm ttò ttsé, etä e' tö ie' ttsë'wé buaë. Ye' dör wes wëm sini' es. E' kueki ye' ttsë'ne buaë i'ñe tö sulitane mi'ke Jesús ta. ³⁰ Ie' kawöta kikëka taië ye' tsata, e' skéie ye' ké e' wöökwa diöshet.

Jesús datse ká jai a

³¹ Yi datse ká jai a, e' dör sulitane tsata. Wépa tso' ká i' ki, esepa dör ká i' wakpa, ì tso' ká i' ki, ese è cheke ie'pa tö. Erë yi datse ká jai a e' dör sulitane tsata. ³² Ì sùule ie' wa ena ì ttsëule ie' wa ká jai a ese pakekeitö, erë pë' kibiiepa kè wa ie' ttè klöone. ³³⁻³⁴ Yi patkë'bitu Skëköl tö e' a Skëköl Wiköl mène taië shütë, e' kueki ie' tö Skëköl ttò pakekene. E' kueki wépa tö ie' tté klö'wé, e' wa esepa tso' ichök tö Skëköl ttè dör mokië. ³⁵ S'yé éna ilà dalër taië, e' kueki iyi ulitane méatitö iulà a. ³⁶ Wé erblé Skëköl Alà mik, ese ser michoë. Erë wé kè tö Skëköl Alà ttò iütè, ese kè ulà dòpa sene michoë ska'. E' skéie Skëköl kësik me'rie iki.

4

Jesús tté alaköl eköl t̄a Samaria

¹⁻³ Fariseowakpa tö ittse tö Jesús klépa kí iërke ena s'wösurkerak taië Juan tö s'wöskué e' tsata. (Erë Jesús wák kè w̄a s'wösune, ittökatapa tö s'wöskué.) Mik ì cheke ie' pa tö e' ttsé Jesús tö, et̄a ie' e' yéttsa Judea míane Galilea.

⁴ Erë ie' ittse tö ie' kawöta shkötkö Samaria. ⁵ Ie' ena ittökatapa de ká at̄e Samaria kiè Sicar ee. Ee tsinet ká me' Jacob tö ilà José a, e' at̄e. ⁶ Di' bi' Jacob tö ká iaiaë e' tso' ee. Ee Jesús demi t̄a ishtrinewa. Ie' e' tkéser di' biule e' kkömik et̄a diwö döketke bata a. ⁷⁻⁸ Jesús ttökatapa míyal Sicar chkewö taük ñè. E' dalewa alaköl eköl dör Samaria wak, e' debitu di' tsuk t̄a Jesús tö iché ia:

—A tayë, be' we'ikèyö, di' kakmú ña yè.

⁹ Ie' tkinewa t̄a iütéitö:

—Be' dör judiowak, ye' dör Samaria wak. ¿Wes be' tö ye' a di' kieke? (Judiowak ena Samaria wakpa kè wö dör ñi mik, kè döta'w̄a ñi ska', e' kuëki alaköl tö iüté es.)

¹⁰ Jesús tö iüté:

—Ì meke Skököl tö se' a éme ena yi dör ye', e' jchenúpa be' w̄a, e' ma be' tö ye' a di' kieraë t̄a di' tö sene meke sia ese meraëyö be' a.

¹¹ Alaköl e' tö Jesús a iché:

—A kéképa, be' kè w̄a tk̄a' ku' di' i' yotts̄a, ñies di' i' tso' iskië. ¿Wé be' tö di' e' kuëmi mè ye' a? ¹² ¿Ima be' tö ibikeitsè? Se' yé bak dör Jacob, e' tö di' i' me'at sa' a. Di' i' ya' ie' wák tö ena ila'r tö ñies iyyiwak. ¿Be' tö ibikeitsè tö be' dör ie' tsata?

¹³ Jesús tö ie' iüté:

—Wépa tö di' i' yé esepa er sirdane. ¹⁴ Erë wépa tö di' meke ye' tö e' yé, esepa kè er sirpaiane yës. Di' e' dör ie' pa

er a wēs di' tskirke wötuò taië es, e' tö sene michoë meraë ie'pa a.

¹⁵ Etā alaköl tö iché ia:

—A kékēpa, di' e' mú ye' a as kè ye' er siria, ñies as kè ye' döia di' watsuk íe.

¹⁶ Jesús tö iché ia:

—Be' yú, be' wēm kiök tā be' kiéne.

¹⁷ Etā alaköl tö iüté:

—Ye' kè wēm tā'.

Jesús tö iché ia:

—Buaë be' iché tö kè be' wēm tā'. ¹⁸ Be' ulabatsule sketökicha tā i'ñe tā be' wā itso', e' kè tā' be' ulabatsule. Ì ché be' tö, e' dör moki.

¹⁹ Etā alaköl tö iché ie' a:

—A kékēpa, ye' tö isué tö wēsua be' dör Skéköl tteköl.

²⁰ Sa' dör Samaria wakpa, e' kékēpa bak ká iaiaë, e'pa tö Skéköl dalöie e' wakaneō' kabata i' kī. Erë a' judiowak tö icheke tö s'kawöta e' kanéuk Jerusalén è.

²¹ Etā Jesús tö iüté:

—A tayë, ye' ttò klö'ú. Kawö döraë tā Skéköl dalöie e' wakaneordaë ká wa'ñe, kè dör kabata i' è kī ö Jerusalén è a. ²² A' tö Skéköl dalöieke, erë e' kè jcher a' wā buaë. Erë s'tsatkër tté e' datse sa' dör judiowak ditséwö wa, e' kueki sa' wā ie' jcher buaë. ²³ S'yé dalöiökwakpa chökle, esepa tö ie' dalöieraë mokië iWiköl wa. E' kèwö döketke, moki idetke i' tā. ²⁴ Skéköl dör wiköl, kè wërta'wā, e' kueki wépa tö ie' dalöieke esepa ké idalöiök mokië wēs ie' kī kiane es iWiköl wa.

²⁵ Etā alaköl tö iché:

—Ye' wā ijcher tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' datse (e' kiè “Cristo” griegoie ena “Mesías” hebreoie). Mik ie' de etā ie' tö íyi ulitane wà pakeraë se' a.

²⁶ Jesús tö ie' a iché:

—E'ma e' dör ye' tso' ttök be' ta e'.

²⁷ E' wöshä ta ittökatapa debitu. E'pa tö Jesús sué kapakök alaköl ta, e' tö ie'pa tkiwéwa taië. Erë kè yi kësik dë'ka ichakök ie' a tö “¿i kiane be' ki?” ö “¿iök be' tso' kapakök alaköl se ta?” ²⁸ Eta alaköl tö iskau méat tkër ee ta imiane wé iu tso'rak ee, ta ichéitö e' wakpa a:

²⁹ —Mishka wëm dur eköl e' sauk. Ì sulu qos wamblë'yö, e' chéitö ye' a seraa. ¿Ie' alè dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'?

³⁰ Eta ká e' wakpa biteyal Jesús weblök. ³¹ E' dalewa Jesús ttökatapa tö iché ia:

—A S'wöbla'ukwak, be' chkó.

³² Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Ye' wa chkè tso', e' kè suule a' wa.

³³ Ie'pa ñi chakérak:

—¿Yile wa chkè debitu ie' a ñè?

³⁴ Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Ye' chkè dör, yi tö ye' patké', e' ttò iutök ena kanè me'itö ye' a, e' eukwa seraa. ³⁵ A' wa ttè tso' e' tö iché: ‘Kawö kianeia si' tkël eta iyiwö tso'tke shtë'; erë ye' tö a' a iché tö pë' datse taië e'pa webló. Ie'pa dör wes iyiwö alinetke tso'tke wë'iaë ténuk es. Ie'pa tso'tke erblök ye' mik. ³⁶ Wépa tö ie'pa kimeke erblök ye' mik, esepa dör wes iyiwö shtëkwakpa es, e' ské döraë ie'pa ulà a. Ñies wépa shteke ie'pa tö, esepa ulà a sene michoë döraë. Es wépa dör wes iyi kuatkökwakpa es ena wépa dör wes iyiwö shtëkwakpa es, esepa ttsë'rdaë buaë ñita. ³⁷ Pë' tö icheke: ‘wele tö ikuatkeke, skà tö iwöshteke.’ Ttè e' dör moki. ³⁸ Ye' tö a' patké'mi iyiwö shtëk wé a' kè wa ikuatkéule ee. Eë o'ka kaneblë', erë iwà de buaë a' ulà a.

³⁹ Alaköl e' tö ipaké Samaria wakpa a: “Ì sulu qos wamblë'yö, e' chéitö ye' a seraa.” E' kueki Samaria wakpa

taië serke ká e' a, e'pa erblé Jesús mik. ⁴⁰ Etá mik Samaria wakpa de Jesús ska', etá ie'pa kköché ie' a tá ichérakitö ia:

—Be' e' tsúat sa' ta.

Ie' e' tséat ie'pa tá ká böt. ⁴¹ Ie' kapaköke ie'pa tá, e' kueki ie'pa kí dapane taië erblök ie' mik. ⁴² Etá ichérakitö alaköl a:

—Sa' erblé ie' mik e' kè dör be' tö sa' a iché, e' è kueki. I'ñe ta' sa' wákpa tö ittò ttsé, e' kueki sa' tö ikl'wé tö moki ie' dör sulitane tsatkökwak.

Jesús tö blu' kanè kueblu eköl e' alà bua'wéne
(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³ Böiki es tá Jesús e' yéttsá Samaria e' michone Galilea.

⁴⁴ Ie' tö iyè': Skèköl tteköl kè dalöierťa' iwák ká ki. ⁴⁵ Mik ie' demi Galilea etá ká e' wakpa tö ikiéwá er bua' wa. Mik ie'pa dè'rö Jerusalén Judiowak Yépa Yèrulune Egipto e' kèwö tkö'uk, etá ì kos buaë o' Jesús tö, e' su' ie'pa tö. E' kueki ie'pa tö ikiéwá er bua' wa.

⁴⁶ Jesús dene Caná até Galilea wé ie' tö di' yö' vinoie ee. Ká e' blú kanè kueblu eköl tso' Cafarnaúm, e' alà kirinewá taië. ⁴⁷ Mik ie' wá ijchenewá tö Jesús tso' Judea, e' dene Galilea, etá ie' mía Jesús ska' tá ikköché ia:

—Mishka Cafarnaúm ye' alà duökewatke e' bua'ukne.

⁴⁸ Ie' tö iüté:

—Wësua ì kè or yi a ese kè one ye' wá a' a iwà kkachoié tö yi dör ye', e' tá kè a' erblòpa ye' mik.

⁴⁹ Erè blu' kanè kueblu tö iché ia:

—A kèkëpa, mishka bet kam ye' alà duòwá e' dalewa.

⁵⁰ Jesús tö iché ia:

—Be' yúne be' u a. Be' alà serdaia.

Ie' tö Jesús ttò kl'wé mokië tá ie' míane iu a. ⁵¹ Kam idömine u a, etá ikanè mésopa tö ikué ñalá ki tá ie'pa tö ie' a iché:

—Be' alà buanene.

⁵² Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Diwö wekké ye' alà buanémine?

Ie'pa tö iüté:

—Chki diwö bata rrate ekké.

⁵³ Iyé éna iane tö diwö ekké Jesús tö iyé' ie' a tö be' alà serdaia. E' kueki ie' ena iyamipa kos e'pa erblé imik.

⁵⁴ Jesús tso' Galilea, i' ta, i kè or yi a ese wéitö bötökicha ee.

5

Jesús tö wëm kraulewā bua'wéne

¹ E' ukuöki ta judiowak tso' kawö tkö'uk Jerusalén, ee Jesús míā. ² Jerusalén di'dape kuoie me'r ukkö kiè Obeja Ukkö e' o'mik tsinet. Di'dape e' kiè hebreoie Betsata, e' kkömik úla tso' skel. ³⁻⁴ Úla ekké a tajé s'kirirke esepa tso'. E'pa welepa kè wöbla wawër, welepa kè shko, welepa kraulewā. Ie'pa tso' ipanuk tö as di' wötir.* ⁵ Ie'pa shua wëm tër eköl kraulewā. Ie' kirinemi e' ki duas de dabom mañayök ki pàköl (38). ⁶ Jesús tö isué tër ee. Ie' wā ijchenewā tö ká iaiaë ikinemi. Eta ie' tö wëm kraulewā e' a ichaké:

—¿Be' ki ikiane tö be' buarne?

⁷ Eta ikirirke tö ie' iüté:

—A kékëpa, kè yi ku' ye' kimuk e' iowa di' a mik iwötirke eta. Bitökicha ye' e' iakwa, eta yile e' iéwatke ye' yöki kewe.

⁸ Jesús tö ie' a iché:

—Be' e' kóka, be' ka'la kóka ta be' shkómi.

* ^{5:3-4} Ttè i' kè ku' Juan yëkuö kéchke kibipa e' ki. E' tö ichè i' es: Mikle ta mikle ta Skököl biyöchökwak eköl e' ökewa di' wötüuk. Di' wötirke eta yi míwa di' a kewe, e' buanene. Kè itkine tö duè wése tö ie' tteke. E' kueki s'kirirke tso' ipanuk tö as di' wötir.

⁹ E' bet t̄a wēm buanene ika'la kékaitō t̄a ishkémi ekka. Erë e' diwō dör judiowak eno diwō. ¹⁰ E' kueki judiowak wökirpa tō iché wēm buanene e' a:

—I'ñe dör eno diwō, e' kueki be' kè a kawō t̄a' ka' se tsukmi i'ñe.

¹¹ Ie' tō ie'pa iuté:

—Yi tō ye' bua'wéne, e' tō ye' a iché: 'Be' ka' shtóka t̄a be' shkómi.'

¹² Et̄a ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Yi tō be' a iché tō 'be' ka' shtóka t̄a be' shkómi'?

¹³ Jesús mía p̄e' tso' taië e' shua, kè wëneia, e' kueki wēm buanene e' kè wa ijcher yi tō ie' bua'wéne. ¹⁴ E' ukuók̄i t̄a Jesús tō ie' kué Skéköl wé a t̄a ichéitō ia:

—Ye' ttò ttsó. Be' buanene, e' kueki ì sulu kè wamblaria dö' ì sulu kí döbitune be' kí.

¹⁵ Et̄a wēm e' mía judiowak wökirpa ska' t̄a ichéitō, 'Jesús tō ye' bua'wéne.' ¹⁶ Jesús tō ì kè or yi a ese wé eno diwō a, e' kueki judiowak wökirpa tō ie' suémitke suluë. ¹⁷ Erë ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' yé kanablöke kekraë, es ñies ye' kanablöke.

¹⁸ Ttè e' tō judiowak wökirpa kí uluwéka, éna ie' ttakwa ème. Ie'pa kè ulune ie' kí, ie' tō eno diwō dalösewéwa, e' è kueki. Erë ie' icheke tō Skéköl dör ie' yé, es ie' e' chò tō ñies ie' dör Skéköl, e' tō ie'pa kí uluwé taië ie' kí.

Skéköl tō ilà a diché taië mé

¹⁹ Jesús tō iché ie'pa a: "Moki ye' tō a' a iché tō ye' dör Skéköl Alà, e' kè a ì onuk ye' wák er wa. Ì kos weke ye' Yé tō, e' sué ye' tō, e' è weke ye' tō. Ì weke ye' Yé tō, e' kos weke ye' tō. ²⁰ S'yé éna ye' dör ie' Alà e' dalër taië, e' kueki ì kos wekeitō, e' kkachekeitō ye' a. Ñies ilè kí kkacheraëitō taië ye' a, e' tō a' tkiwerawā taië. ²¹ S'yé tō s'duulewā e'

shkeweta'kane ta sene mekeneitö ie'pa a. E' suë ye' dör ie' Alà, e' tö sene meke wépa a ye' ki ikiane mè esepa a. ²² Nies S'yé kè tö yi shuleta' ichoie tö yi kichatërdaë ö yi ser michoë, e' kéwö méitö ye' a as ye' tö s'shulò. ²³ Ie' tö iwé es as sulitane tö ye' dalöiö wes ie'pa tö ie' dalöieke es. Wépa kè wä ye' dalöiene, nies esepa kè wä S'yé tö ye' patkë'bitu e' dalöiene.

²⁴ “Moki ye' tö a' a ichè tö wépa tö ye' ttè iuteke ena ierblökerak yi tö ye' patkë'bitu, e' mik, esepa ulà a sene michoë detke. Ie'pa kè kichatërpattsä. Ie'pa kè ku'ia wes s'duulewä es, ie'pa ulà detke sene chökle ska'. ²⁵⁻²⁶ Ye' Yé dör sene mukwak nies ye' dör sene mukwak, e' kéwö me' ie' tö ye' a e' kuëki. Wépa kè wä sene michoë ku', esepa dör wes s'duulewä es Skëköl a. Kawö döraë ta ie'pa tö ye' dör Skëköl Alà e' ttò ttseraë. Wépa tö ye' ttò ttsé ta iklö'wéitö moki, esepa ser michoë. Moki ye' tö a' a ichè tö e' kéwö datse, nies e' de i' ta. ²⁷ Nies ye' dör S'ditsö Alà, e' kuëki ie' tö kawö mé ye' a sulitane shuloie. ²⁸⁻²⁹ Kawö datse aishkuö ta, ta s'duulewä kos tö ye' ttò ttseraë ta ie' yörattsarak pö a. Wépa tö ì buaë o', esepa shkerdakane sene michoë a. Erë wépa tö ì sulu wamblé', esepa shkerdakane kichatënoie. Ttè e' kè tö a' tkiukwä.

Wes se' wä ijcher tö Jesús tté dör mokië

³⁰ “Kè ye' a ì onuk ye' wák er wa. Ye' kè ki ì kiane wè ye' wák er wa. E' skéie ì kiane wè Skëköl tö ye' patkë'bitu, e' ki, ese wekeyö. E' kuëki ye' tö s'shuleke wes ye' Yé tö ye' a icheke es. E' kuëki ye' tö s'shuleke yësyësë. ³¹ Ye' wák e' chópa tö ye' ttò dör moki, e'ma e' kè wä ta'. ³² Erë itso' eköl e' tö ye' tté cheke, e' dör Skëköl. Ye' wä ijcher tö ima ie' tö ye' tté cheke, e' wä ta'. ³³ A' tö ye' chakök patkë' Juan a ta ie' tö ye' tté yé', e' dör mokië nies. ³⁴ Erë

s'ditsö tö ye' tté cheke, e' kè ska' ye' tkine. Erë ì yè' Juan tö, e' chéyö a' a as a' tsatkër e' è kuëkì. ³⁵ A' a Juan dör wës bö'wö wöñarke olo burke es. Kuaë a' tö ie' ttè klö'wé buaë ttsë'ne bua' wa, erë ekuölö è. ³⁶ Erë ì skà tso', e' tö ye' tté cheke buaë, ì yè' Juan tö, e' tsata. E' dör, ì kè or yi a ese wëkeyö taië wës ye' Yé tö ye' patkë' iuk es. E' tö sulitane a ikkacheke tö mokì ye' Yé tö ye' patkë' bitu. ³⁷ Ñies ye' Yé tö ye' patkë' bitu, e' tö ye' tté cheke, erë a' kè wä ie' ttò ttsëule, ñies a' kè wä ie' suule. ³⁸ Ie' tö ye' patkë' bitu, erë a' kè erblène ye' mik. E' kuëkì a' kè tö ye' ttè klö'wëta' mokì a' er a. ³⁹ A' tö ibikeitseke tö Skëköl yëkkuö tö ichèmi tö wës sene michoë dõmi a' ulà a, e' kuëkì a' tö isuekewa bua'iewa. Erë yëkkuö e' tö ye' tté cheke. ⁴⁰ Erë a' kè erblak ye' mik as sene michoë dõ a' ulà a.

⁴¹ “S'ditsö tö ye' kíkëka, e' kè ska' ye' tkine. ⁴² Erë ye' wä a' suule buaë tö wës a' dör. Ye' wä ijcher tö kè a' éna Skëköl dalër. ⁴³ Ye' dë' bitu ye' Yé ttò wa, erë kè a' wä ye' kinewa. Erë o'ka bitúpa iwák ttò wa, e'ma e' kiéwa a' tö buaë. ⁴⁴ A' wakpa ñì kíkòkeka, e' wa a' wöbatsö bua'ie. Erë a' kè kì ikiane tö Skëköl eköl è, e' tö a' kíkòka, e' ta ¿wës a' erblòmi ye' mik? ⁴⁵⁻⁴⁶ Moisés tö ye' tté kitat yëkkuö kì, e' kuëkì mokì a' tö ie' ttè klö'wé, e'ma ñies a' tö ye' ttè klö'wèmi. E' kuëkì kè a' ibikeitsök tö ye' tö a' kkatèmi ye' Yé a. Ì kit Moisés tö ká iaiaë e' mik a' erblöke, e' je' tö a' kkateraë. ⁴⁷ Erë ì kitbak ie' tö, e' kè klöne a' wa, e'ma ¿wës ì cheke ye' tö, e' klö'wèmi a' tö?”

6

*Pë' dökä mil skeyök e'pa tié Jesús tö
(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)*

¹ E' ukuöki ta Jesús mía batsöri kiè Galilea e' wishet. Batsöri e' kiè ñies Tiberias. ² Ì kè or yi a ese weke ie' tò taië. Ie' tò s'kirirke esepa bua'wéne, e' sué pè' tò, e' kueki taië pè' mir ie' itöki. ³ Ie' mía ittökatapa ta kabata a ta ee ie' e' tkéser ie'pa ta. ⁴ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö dökewatke tsinet tkö'wè. ⁵ Mik ie' tò isué tò pè' de taië ie' itöki, eta ichéitö Felipe a:

—¿Wé se' mi'mi íyi taúk pè' kos ikképa a ñè?

⁶ E' chéitö Felipe a isuöie tò ima Felipe tò ie' iütèmi. Erè ie' wák wa ijcher buaë tò ì wèmi ie' tò.

⁷ Felipe tò iüté:

—S'kanèblömi dò ká cien böyök, erè e' ské kè dör wè' íyi tuöie mè ie'pa a elke elke.

⁸ Ittökata eköl kiè Andrés dör Simón Pedro ël, e' tò iché ia:

⁹ —Íe duladula tso' eköl, e' wa pan yöule cebada wa tso' skel ena nima bötö; erè e' kè döpaka s'tso' taië e' ki.

¹⁰ Jesús tò iüté:

—Ichó ie'pa ulitane a tò a' e' tulúser iski.

(Ká e' a taië ta'tsi tso'.) Eta pè' ulitane e' tuléser. Ee wëpa è döká mil skeyök (5.000). ¹¹ Jesús tò pan klö'wé ta wéstela chéitö Skéköl a. E' ukuöki ta iblatéitö méitö ittökatapa a as iwatiörakitö. Ñies iwéitö nima ta es. Eta ie'pa tò ñé kos ie'pa ki ikiane ekké. ¹² Mik ie'pa chké de wè' eta Jesús tò iché ittökatapa a:

—Ibata ate e' shtó as kè iweirwa.

¹³ Eta ittökatapa tò pan yöule cebada wa döká skel, e' bata ate, e' shtë iëne döká kkóla dabom eyök ki bök (12).

¹⁴ Mik pè' isué tò, ì kè or yi a ese wé Jesús tò, eta ie'pa iché:

—Moki wëm wì dör Skéköl tteköl cheke ká iaiaë tò idatse e'.

¹⁵ Erë Jesús wà ijchenewà tö ie'pa wà ie' mi'ketser diché wa tkèkà blu'ie, e' kueki ie' míane kabata a e' tsukat ekörla.

Jesús shké di' kí

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Mik ká tuirketke, età Jesús ttökatapa biteyalne dö batsöri a. ¹⁷ Jesús ichétke ie'pa a tö kè ye' panar. Ká ttsenewatke età Jesús kam döne, e' kueki ie'pa e' iékarak kanò a ta imichorak batsöri wishet dö Cafarnaúm. ¹⁸ E' wöshà ta siwà' bitsineka taië, e' tö di' uyeke taië. ¹⁹ Mik ishkerak dö kilómetro skel ö teröl e' ulatök, età ie'pa isué tö Jesús shkóratse ie'pa kker di' kí. E' tö ie'pa suawé. ²⁰ Ie' iché ie'pa a:

—¡Kè a' suanuk! Ye' idir.

²¹ Ie'pa ttsé'ne buaë ie' ikiökwa kanò a, e' wöshà ta idemirak wé imi'kerak eë.

Pë' tö Jesús yuleke

²² Bule es ta, pë' atë batsöri wishet, e'pa wà ijchenewà tö Jesús ttökatapa mineyal kanò àr eë etò è, e' kí, erë Jesús kè minea ittökatapa ta. ²³ Età kanò skà datse tseë Tiberias, e' irine tsinetkla wé ie'pa pan ña' mik Jesús wéstela yé' Skököl a pan kí età eë. ²⁴ Mik pë' isué tö ie' ena ittökatapa kè ku'ia, età ie'pa e' iéka kanò demi taië ese kí ta imíyal Cafarnaúm iyulök.

Jesús dör chkè tö sene michoë meke e'

²⁵ Mik pë' demi batsöri wishet, età ie'pa tö Jesús kué ta ie' a ichakerakitö:

—A S'wöbla'ukwak, ¿mik be' dë'bitu íe?

²⁶ Ie' iüté:

—Mokí ye' tö a' a' ichè tö a' kè ku' ye' yulök, ì kè or yi a ese wéyö, e' wà ane a' éna e' kueki. A' tö chkè ña' taië, e' è

kuək̄i a' tso' ye' yulök. ²⁷ Kè a' kanēblök chkè ert̄a'wa ese skéie. A' kanēbló chkè kè ert̄a'wa tö sene michoë meke a' a, ese skéie. Chkè e' meraë ye' dör S'ditsö Alà e' tö, ye' Yé dör Skököl e' tö ikéwö me' ye' a e' kuək̄i.

²⁸ Ie'pa tö ie' a ichaké:

—ǰì wèmi sa' tö as ì kiane Skököl k̄i ese ù sa' tö?

²⁹ Ie' tö iüté:

—Skököl tö ye' patkè' e' k̄i ikiane tö a' erblò ye' mik. E' è kiane ie' k̄i.

³⁰ Ie'pa tö iché ie' a:

—Ì kè or yi a ǰe' wése wèmi be' tö as sa' tö isaù ta sa' erblò be' mik? ǰì wèmi be' tö? ³¹ Se' yépa bak ká iaiaë e'pa tö ì kiè maná e' ña' ká sir poë wé kè yi serku' ee. E' tso' kitule Skököl yèkkuö k̄i wé ichè: 'Moisés tö ie'pa dè' chkè datse ká jai a e' wa.'

³² Jesús tö ie'pa iüté:

—Mok̄i ye' tö a' a ichè tö Moisés kè wá chkè datse ká jai a e' mène a' yépa bak e'pa a. Ye' yé tö chkè e' me' ie'pa a. Erè chkè chök̄le datse ká jai a e' watkeke ie' tö a' a. ³³ Chkè chök̄le meke Skököl tö, e' dör yi datse eköl ká jai a tö sene michoë mēmi sulitane a e'.

³⁴ Ie'pa tö Jesús a iché:

—A kékēpa, chkè e' mú sa' a kékraë.

³⁵ Ie' tö ie'pa a iché:

—Ye' dör chkè tö sene michoë meke e'. Yi bituke ye' ska' ena ierblöke ye' mik, ese kè tepaiā bli tö, ñies ese kè ersirpaiā. ³⁶ Erè e' dör wēs ye' tö a' a ichétke tö eré a' wá ye' sūule a' wöbla wa, erè a' kè erblök̄u' ye' mik. ³⁷ Wépa me' ye' Yé tö ye' a, esepa kōs bituraë ye' ska' ta wépa bituke ye' ska', esepa kè watēpattsayö. ³⁸ Ye' datse ká jai a, e' kè dē'bitu ì kiane ye' wák k̄i e' uk. Ye' dē'bitu

ì kiane yi tö ye' patkë' e' k_i e' uk. ³⁹ Yi tö ye' patkë', e' k_i ikiane tö wépa k_{os} me'itö ye' a, esepa kè wéne we'iköyö. E' kuek_i ie'pa kè watepattsayö. E' skéie ie' k_i ikiane tö ie'pa k_{os} shke'wèk_{an}eyö aishkuö ta mik ká i' enewa e' k_{ewö} ska'. ⁴⁰ Ye' Yé k_i ikiane tö wépa tö ye' sué ena erblé ye' mik, esepa k_{os} ser michoë kekraë. Ie'pa shke'werak_{an}eyö aishkuö ta mik ká i' enewa e' k_{ewö} ska'.

⁴¹ Jesús tö ichétke: “Ye' dör chkè datse ká jai a e'.” E' kuek_i ie'pa ukyënemi ie' k_i suluë. ⁴² Ie'pa tö iché:

—¿I' kè dör Jesús dör José alà e'? Iyé ena imì suule se' wá buaë. ¿Wes ie' tö ichèmi tö ie' datse ká jai a?

⁴³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Kè a' ukyënuki_a ye' ta. ⁴⁴ Kè yi bitúpa ye' ska', ye' Yé tö ye' patkë', e' kè wá idë' e'ma. Wépa bite ye' Yé wá, e'pa shke'werak_{an}eyö mik ká i' erkewatke eta. ⁴⁵ Skéköl yékkuö kitule ittekölpa wá e' tö iché: ‘Skéköl tö ie'pa k_{os} wöbla'weraë.’ Es wépa tö ye' Yé ttö ttseta', ñies e' wöblautá' ie' wa, esepa k_{os} bitúraë ye' ska'.

⁴⁶ “Kè yi wá Skéköl suule. Erë ye' dë'bitü ie' ska', e' kuek_i ye' è wá ie' suule. ⁴⁷ Mok_i ye' tö iché a' a tö wépa erblé ye' mik, esepa ser michoë kekraë. ⁴⁸ Ye' dör chkè tö sene michoë meke e'. ⁴⁹ A' yépa bak ká iaiäë, e'pa tö chkè kiè maná e' ña' ká wé kè yi serku' ese ska', erë ie'pa durulune. ⁵⁰ Erë chkè datse ká jai a, e' cheke ye' tö a' a. Wépa tö chkè e' ñé, e'pa kè duòpawa. ⁵¹ Erë chkè tö sene michoë meke datse ká jai a, e' dör ye'. Wépa tö chkè e' ñé, e'pa ser michoë. Chkè meraëyö ie'pa a, e' dör ye' wák chkà, e' merattsayö ttèwá as ká ulitane wakpa isiepa erblé ye' mik, esepa ser michoë.”

⁵² Eta ie'pa ñi iütémi:

—¿Wes ie' tö ichkà mèmi se' a katè?

⁵³ Ie' tö ie'pa iuté:

—Mok̄i ye' tö a' a ichè tö a' kè tö ye' dör S'ditsö Alà, e' chkà katè, e' pé yè, e' t̄a sene michoë kè dōpa a' ulà a. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ye' chkà e' dör chkè chōkle, ye' pé, e' dör di'yè chōkle. E' kueki wépa tö ye' chkà katé, ye' pé yé, esepa ulà a sene michoë detke. Aishkuö t̄a mik ká i' erkewatke, et̄a ie'pa shkē'werakaneyö. ⁵⁶ Wépa tö ye' chkà katé, ye' pé yé, esepa bàtse buaë ye' mik. Nies ye' bàtse buaë ie'pa mik. ⁵⁷ Ye' yé tö ye' patkè' e' serke iwák mik. Ie' mik ye' serke. Es nies wépa tö ye' chkà katé esepa serke ye' mik. ⁵⁸ Chkè dē'bitū ká jaì a, e' chök ye' tso' a' a. Chkè e' kè dör wēs chkè kiè maná ña' a' yépa bak ká iaiaë e'pa tö e' es. Ie'pa tö ñna' erè ie'pa durulune. Erè wépa tö chkè cheke ye' tö a' a e' ñé, esepa ser michoë.

⁵⁹ Ttè e' wa Jesús tö ie'pa wōbla'wéjudiowak ñi dapa'wo wé tso' Cafarnaúm e' a.

Jesús ttè batamik se' ser michoë

⁶⁰ Pè' shkōke tajē Jesús t̄a, e'pa tö ttè ñe' ttsé t̄a ichérakitö:

—Ttè e' dör darèrè. ¿Yi tö iklō'wèmi?

⁶¹ Ima ie'pa tso' ichök e' suéwaitö. E' kueki ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ttè e' kueki a' éna ye' wataksa? ⁶² Ye' dör S'ditsö Alà, e' míkane ká jaì a wé ye' datse ee, e' mú sué a' tö, e' ma e' je' t̄a ¿a' erblōmi ye' mik? ⁶³ Wiköl Batse'r tö sene michoë meke sia. Ì weke s'ditsö tö, ese kè dör iie bua'. Ttè wa a' pattekeyö e' wà datse Wiköl Batse'r wa. Ttè e' klō'wé a' tö, e' t̄a a' ser michoë. ⁶⁴ Erè a' wēlepa kè erblōku' ye' mik.

Wépa kè erblōku' ie' mik ena yi tö ie' mekettsa e' jchertke ie' wā kewe, e' kueki ie' tö ichè es. ⁶⁵ Ie' tö ikí ché:

—E' kuəkḡ ye' tō a' a' ichè tō kè yi bitúpa ye' ska', ye' Yé kè wā imène e' ta.

⁶⁶ E' ukuökḡ tḡ taië pë' shkōke Jesús tḡ, e' kibiiepa tō iméat, kè shkōiḡ ie' tḡ. ⁶⁷ Etḡ Jesús tō ittōkatapa dabom eyök kḡ böḡ (12), e' pa a' ichaké:

—¿A' shkakmi ñies ye' yökḡ?

⁶⁸ Etḡ Simón Pedro tō iüté:

—A Skékēpa, ¿yi tḡ sa' mi'mi? Be' ttè è wa sa' ser michoë. ⁶⁹ Sa' erblétke be' mik. Sa' wā ijcher mokië tō be' dör yi dör batse'r patkë'bitḡ Skéköl tō e'.

⁷⁰ Jesús tō ie' pa iüté:

—A' dabom eyök kḡ böḡ (12), e' shukit ye' tō, erè a' eköl dör bé icha.

⁷¹ Mik Jesús tō e' ché etḡ Judas chéitō. E' dör Simón Iscariote e' alà. Ie' dör Jesús ttōkatapa dabom eyök kḡ böḡ (12) e' eköl erè ie' tō Jesús wōmekettsa.

7

Jesús ělpa kè erblène ie' mik

¹ E' ukuökḡ tḡ Jesús shkōke Galilea. Judiowak wōkirpa éna ie' ttakwḡ, e' kuəkḡ ie' kè shkak Judea. ² Erè judiowak tō kawō tkō'weke kiekerakitō Úla Kéwō, e' kéwō tkō'wekerakitō Judea, e' dewatke tsinet. ³ E' kuəkḡ Jesús ělpa tō ie' a' iché:

—Kè be' e' tsukat íe. Be' yú Judea as ì kè or yi a' ese weke be' tō, e' wā saḡ be' ttōkatapa serke ee' e' pa tō. ⁴ Yi kḡ ikiane tō s' malepa tō ikikèka taië, ese tō íyi kos wé sulitane wörkḡ. Moki ì kè or yi a' ese ormi be' a, e' tḡ iú sulitane wörkḡ.

⁵ Jesús ělpa kè erblène ie' mik, e' kuəkḡ ie' pa tō iwayué es. ⁶ Ie' tō iché ie' pa a:

—Kam ye' kéwō dōka, erè a' kawō kos ese dör buaë.

⁷ Wépa kè tō Skéköl dalöiè esepa kè a' a' sunuk suluë.

Erë ye' tso' ie'pa a ichök tö ì wambleke ie'pa tö, ese dör suluë. E' kueki ie'pa éna ye' ar suluë. ⁸ A' yúshka Úla kέwö tkö'wekerakitö e' a. Ye' kέwö kam döka, e' kueki kam ye' mi'.

⁹ E' chéitö ta ie' e' tséat Galilea.

Jesús mía Jerusalén Úla kέwö tkö'uk

¹⁰ Jesús élpa míyal, e' ukuöki ta ñies ie' mía. Erë ie' mía bèrë, kè e' kkayëule. ¹¹ Kέwö tkö'weke, e' shua judiowak wökirpa tso' ie' yulök. Ie'pa tö ichaké:

—¿Wé ie' tso'?

¹² Pé' dapane taië ee, e'pa tö Jesús cheke ñi a bër ñi kukuö a. Welepa tso' ichök: “Jesús dör buaë.” Erë welepa tso' ichök: “Ie' kè dör buaë. Ie' tö se' kiteke.”

¹³ Erë ie'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kueki ie'pa kè ttöku' darëre.

¹⁴ Mik ikéwö tkö'wekerakitö, e' döketke shaböts, eta Jesús dewa Skököl wé a ta ie' tö s'wöbla'wémi. ¹⁵ Eta judiowak wökirpa tkirulune iweblök ikittsök ta ichérakitö:

—Ie' kè yöule ¿wes e' wa ttè jcher taië?

¹⁶ Jesús tö iüté:

—Ttè wa a' wöbla'weke ye' tö, e' kè dör ye' wák ttè, e' dör Skököl tö ye' patkè' e' ttè. ¹⁷ Yi e' chétke ì kiane Skököl ki e' wà uk, ese wa ijcherdaë tö ttè wa s'wöbla'wekeyö, e' dör Skököl ttè. Ie' kè tö ibikeitsepa tö e' dör ye' wák ttè è. ¹⁸ Yi ttöke iwák er wa, ese ki ikiane tö pé' tö ie' kikèka. Erë wé ki ikiane tö yi tö ipatkè' e' kikarka, ese ttò moki kè kachöta'.

¹⁹ “Sulitane wa ijcher tö Moisés tö Skököl ttè dalöiëno e' méat se' a. Erë a' ulitane kè tö iwà dalöië. ¿Ì kueki a' ki ye' kiane ttèwa?”

²⁰ Eta pé' tso' taië ee, e'pa tö iüté:

—Be' a aknama tso'. ¿Yi éna be' ttakwa?

²¹ Ie' tö ie'pa a iché:

—Ì kè or yi a ese wé ye' tö etökicha eno diwö a, e' tö a' ulitane tkiwéwa. ²² Moisés tö ttè dalöiëno me'at a' a tö a' ala'r wëpa kos wakyuóó itóttola kkuölitla tèt tsir e' wa ká de iki pàköl (8) etá. (Ñermata se' wá ijcher tö ttè e' kè mène Moisés wa, imène a' yépa bak ká iaiäë Moisés yöki e'pa a.) Ñies Skëköl yëkküö tö ichè tö kè a' kawö ta' kanëblök eno diwö a. Erë mik ká de ala'rla kī pàköl, e' ane eno diwö a, etá a' tö a' ala'rla wakyueta' eno diwö a. ²³ A' a kawö ta' alala wakyuök eno diwö a Moisés ttè dalöioie, e' ta' ¿wes a' ulurmi ye' kī, ye' tö wëm eköl bua'wéne wa'ñe eno diwö a e' kī? ²⁴ Kè s'kkatar is iwër e' è wa. E' skéie itò yuló yësyësë.

Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'

²⁵ Jerusalén wakpa wëlepa tö ichaké:

—¿Wëm wí kè yulekü' s'wökirpa tö ttèwá? ²⁶ Isaú, wí idur ttök sulitane wörki etá ie'pa kè tö ì ché ie' a yës. ¿A' iché, s'wökirpa tö iklö'wé tö moki ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'? ²⁷ Erë se' wá ijcher buaë tö wé ie' datse. E' skéie mik wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' datse, etá kè yi wá ijcherpa tö wé idatse.

²⁸ Jesús tso' s'wöbla'uk Skëköl wé a. Mik e' tö ttè e' ttsé, etá ichéitö aneule:

—A' ibikeitseke tö a' wá ye' suule buaë. A' ibikeitseke tö a' wá ijcher buaë tö wé ye' datse. Erë ye' kè dë'bitü ye' wák er wa. Yi tö ye' patkë'bitü e' mik s'erblömi, ie' kè suule a' wá. ²⁹ Erë ye' datse ie' ska', e' kueki ye' wá ie' suule buaë. Ie' tö ye' patkë'bitü.

³⁰ Ie'pa tö ima'wé klö'wëwá, erë kam ie' kéwö döka, e' kueki kè yi ulà dë'wá iska'. ³¹ Erë taië pë' erblé ie' mik e'pa tö iché:

—Kè yi skà a ì kè or yi ese onuk tkòka Jesús tò iwé e' tsata. Ie' wake' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Fariseowakpa éna Jesús klö'wakwa

³² Jesús cheke pè' tò bèrè ñi kukuò a, mik e' ttsé fariseowakpa tò, età ie'pa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tò Skèköl wé shkèkipa patké iklö'ukwa. ³³ Jesús tò iché:

—Ye' tso'ia a' ta bërber ème ta ye' míane yi tò ye' patké'bitu e' ska'. ³⁴ A' tò ye' yuleraë, erè a' kè tò ye' kuepa. A' kè döpaka wé ye' mörö ee, e' kueki a' kè tò ye' kuepaia.

³⁵ Ta judiowak wökirpa ñi chaké:

—¿Wé ie' wí mi'kea, e' kè kuepa se' tö? ¿A' ichè imi'kea wé judiowak mineyal senuk ká kua'ki wakpa shua ese ska' pè' kè dör judiowak, esepa wöbla'uk? ³⁶ Ie' tò iché: 'A' tò ye' yuleraë, erè a' kè ye' kuepa. A' kè döpaka wé ye' mörö ee, e' kueki a' kè tò ye' kuepaia.' ¿Ima e' wà kiane chè?

Se' er a ituöraë taië wes di' klòka tuò es

³⁷ Ikéwö tkö'weke judiowak tò, e' kéwö bata e' dör ibua'ie, e' kéwö Jesús e' kéka ta ichéitö aneule:

—Wépa ersine, esepa shkó ye' ska' di'yök. ³⁸ Wépa erblé ye' mik, esepa ta itköraë wes Skèköl yèkkuò tò ichè es, e' tò ichè: "Ie'pa er a ituöraë taië wes di' klòka tuò es."

³⁹ Mik Jesús tò di' klòka ché, età ie' tso' Skèköl Wiköl merdaë wépa erblé ie' mik esepa a, e' chök. Erè e' kéwö ska' ta kam Jesús mi'kane iyé ska' olo ta' taië, e' kueki kam Skèköl Wiköl mer.

Judiowak ttè chilineka Jesús batamik

⁴⁰ Wépa tò ttè e' ttsé, e'pa welepa tò iché:

—Moki wém wí dör Skèköl tteköl datse e'.

⁴¹ Welepa skà tò icheke:

—Ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Erë welepa skà tö icheke:

—Au, kè idör e'. Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kè bitupa Galilea. ⁴² Skëköl yëkkuö tö ichè tö ibituraë se' blú bak David e' ditséwö wa, ñies ibituraë Belén wé David bak senuk ee.

⁴³ Es ie'pa ttè chilineka Jesús batamik. ⁴⁴ Ie'pa welepa éna iklö'wakwa, erë kè yi ulà dë'wa ie' ska'.

Judiowak wökirpa kè erblène Jesús mik

⁴⁵ Skëköl wé shkëkipa dë'bitu Jesús klö'ukwa, e'pa dene fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa ska', eta e'pa tö ichakérak ishkëkipa a:

—¿Ì kueki a' kè wa Jesús dë'?

⁴⁶ Ishkëkipa tö iüté:

—¿Sa' kè wa yi ttsëule ttök wes wëm e' ttò es!

⁴⁷ Fariseowakpa tö iché ie'pa a:

—¿Ñies a' e' mettsa kitö'wè? ⁴⁸ ¿Ima a' ibikeitsè tö s'wökirpa ö fariseowakpa e'pa wele erblé ie' mik? ⁴⁹ Pë' ësepa kè wa Moisés ttè dalöiëno suule, esepa e' mukettsa kitö'wè. Erë ie'pa kichatënettsatke.

⁵⁰ Erë fariseowak eköl kiè Nicodemo dë'rö Jesús sauk nañewe, e' tö iché ie'pa a:

⁵¹ —Ttè mène se' a dalöiëno, e' tö ichè kè se' kawö ta' yi wömuktsa we'ikè kam itö yulöttsasö buaë e' yöki. Es se' wa ijcher tö ì sulu wambléitö ö kè iwa iwamblène.

⁵² Ie'pa tö ie' iüté:

—¿Wësua ñies be' dör Galilea wak! Skëköl yëkkuö saú bua'ie, eta be' isueraë tö Skëköl tteköl kè karpaka yës Galilea.

Alaköl eköl tö isenewabak dalösewéwa

⁵³ [Eta ie'pa ulitane miáne iu a.

8

¹ Erë Jesús mía Olivo kébata a. ² Bule es bla'mi ie' dene Skëköl wé a ta pë' ulitane debitu ie' ska'. Ie' e' tkésër ie'pa wöbla'uk.

³ S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa de ie' ska'. Ie'pa wa alaköl eköl kunewa isenewabak dalöseukwa e' debitu. Ie'pa tö iké e' duöksër sulitane wörki. ⁴ Ie'pa tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, alaköl i' kunewa isenewabak dalöseukwa. ⁵ Ttè dalöiëno me'at Moisés tö se' a, e' tö se' ké alaköl i'se ttökwa ak wa. ¿Ima e' chë be' tö?

⁶ Ie'pa tö Jesús a ichaké ima'woie tö ima ie' tö iütëmi ikkatoie. Erë Jesús e' wöëwa iski ta iulatska wa ishtëmiitö iski wes iyi shtësö yëkkuö ki es. ⁷ Ie'pa tö ikí chaké ia. Ie' wöduéka ta ichéitö:

—A' wé kè wa ì sulu wamblëule yës, ese tö ak tsá uyó ie' ki.

⁸ Eta Jesús e' wöëwane iski ta ishtëmineitö iski. ⁹ Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, eta ì sulu wambleke ie'pa tö, ese ane ie'pa éna ta imíyal eköl eköl. Ikëképa míyal kewe, e' itöki iduladulapa. Bata ekkë ta alaköl è atë dur Jesús wörki.

¹⁰ Eta Jesús e' wöduékane ta ie' a ichakéitö:

—A tayë, ¿wé ie'pa? ¿Yi atë be' kkatök?

¹¹ Ie' tö iüté:

—A këképa, kè yi atë.

Jesús tö iché ia:

—Ye' ñies kè tö be' kkatè. Be' yúshka. Kè ì sulu skà wamblaria.]*

Jesús dör wes ká olo es sulitane a

¹² Eta Jesús tö iskà chéne pë' a:

* 8:11 Isalema ttè i' kè ku' yëkkuö këchke kit Juan tö. E' ukuökí ta yile skà tö ime'ka iki.

—Ye' dör ká ulitane wakpa a wēs ká olo es. Wépa e' yué ye' ttökataie, esepa ser michoë ká olo e' a. Ie'pa kè serpaia wēs s'shkò stui a es.

¹³ Fariseowakpa tö iché ie' a:

—Be' wák tso' e' tté chök, e' kueki be' ttò kè wà ta'.

¹⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—E' yène tö ye' e' tté chöke, erë ima ye' e' chöke e' wà ta'. Ye' wā ijcher wé ye' datse, ñies wé ye' michoë, erë e' kè jcher a' wā. E' kueki ima ye' e' chò e' wà ta'. ¹⁵ A' tö ye' bikeitseke wēs a' wakpa kabikeitsò es, e' kueki a' tö ye' kKateke tö ye' dör kachökwak. Erë ye' kè tö yi bikeitseta' es. Ye' kè dē'bitu' yi shulök, ye' dē'bitu' s'tsätök. ¹⁶ Erë mik ye' tö s'shulè, eta ye' kè tö s'shuleta' ekörla, e' kueki ye' tö s'shuleraë yësyësë. Ye' yé tö ye' patkè', e' tso' ye' ta' s'shulök. ¹⁷ Ttè dalöiëno tö iché tö s'ditsö bö'l tso' ittekölie, e'pa tö iché ñikkëë, e' ta' ie'pa ttè wà ta'. ¹⁸ Es e', ye' dör ye' wák tteköl. Ñies ye' Yé tö ye' patkè', e' dör ye' tteköl. E' kueki ye' ttekölpa dör bö'l.

¹⁹ Ie'pa tö ie' a' ichaké:

—¿Wé be' yé tso'?

Ie' iüté:

—A' kè wā ye' suule, ñies a' kè wā ye' Yé suule. A' mú wā ye' suule, e'ma ñies a' wā ye' Yé suule.

²⁰ Ttè ikkè ché Jesús tö itso' s'wöbla'uk e' dalewa. Ie' tkër s'wöbla'uk Skëkö'l wé a' wé kalkuö tso' inuköl ioie mè Skëkö'l a' ee. Erë kam ie' kéwö döka, e' kueki kè yi wā iklönewa.

A' kè döpa wé ye' mörö ee

²¹ Jesús tö iskà ché ie'pa a:

—Ye' míā ta' a' tö ye' yuleraë, erë a' duöralur ì sulu kos wambleke a' tö e' a. E' kueki kè a' döpakā wé ye' mörö ee.

²² Etā judiowak wökirpa tö iché:

—Ie' iché tö sa' kè döpakā wé ie' mírö eē. Ie' e' ttökewa alè, e' kuëkì ie' iché es.

²³ Ie' tö ie'pa ā iché:

—A' dör ká i' wakpa è, erë ye' dör ká jai wak. A' dör ká íe wakpa, erë ye' kè dör ká íe wak. ²⁴ E' kuëkì ye' tö a' ā ichè tö 'a' duöralur ì sulu kōs wambleke a' tö e' ā. A' kè wā iklöne tö ye' dör yi yè'bitu ye' tö a' ā e', e' tā a' duöralur ì sulu kōs wambleke a' tö ese ā.

²⁵ Etā ie'pa tö ie' ā ichaké:

—¿Yi be' dör?

Ie' tö iüté:

—Ye' dör yi yè'bitu ye' tö a' ā kuaë e'. ²⁶ Taië ye' wā ttè tso' a' kkatöie. Erë ì kōs cheke ye' tö sulitane ā e' ttsëule ye' wā yi tö ye' patkè' e' kkò ā. Ie' ttè dör mokië.

²⁷ Erë ie'pa kè éna iwà ane tö ie' tso' iyé dör Skëköl, e' chök. ²⁸ E' kuëkì ie' tö iché ie'pa ā:

—S'ditsö Alà, e' dör ye'. Mik a' tö ye' batséka krus mik, etā a' tö isuëraë tö yi dör ye'. Ye' kè tö ì wëpa ye' wák er wa. Ì cheke ye' Yé tö ye' ā tö ichó, e' è chekeyö. ²⁹ Yi tö ye' patkè' e' tso' ye' tā. Ì wër buaë ie' wa, e' è wëkeyö, e' kuëkì kè ie' wā ye' meuleat ekörla.

³⁰ Mik e' ché Jesús tö, etā taië pë' erblé ie' mik.

Se' yënettsā ì sulu ulà ā Jesús batamik

³¹ Jesús tö iché judiowak erblé ie' mik, e'pa ā:

—A' serke kekraë ye' ttè dikia, e' je' tā a' dör ye' ttökåtapa chökle. ³² A' wā Skëköl ttè moki e' jcherdaë buaë tā e' tö a' yerattsā, ì ulà ā a' klöulewā e' yökì.

³³ Ie'pa tö ie' iüté:

—Sa' dör Abraham aleripa. Sa' kè klöulewā ì ulà ā. ¿Wes be' tö ichèmi tö sa' yërdattsā?

³⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—Moki ye' tö a' a ichè tö wépa tö ì sulu wambleke, esepa tso' klöulewā sene sulu ulā a. ³⁵ Eré s'klöulewā kanè mésoie ese serke iwökir ska', erë kè idör iwökir yami ekka. Iwökir alà e' dör iyami ekka kekraë. ³⁶ Ye' dör Skököl Alà. Ye' tö a' yéttsa sene sulu ulā a, e' ta moki a' yënettsa. ³⁷ Ye' wā ijcher tö a' dör Abraham aleripa, erë a' kè tö ye' ttè klö'wè, e' kueki a' ki ye' kiane ttèwā. ³⁸ Ì kkacheke ye' Yé tö ye' a, ese cheke ye' tö a' a. Es ñies a' tö iwambleke wes a' yé tö a' a ikkacheke es.

³⁹ Ie'pa tö iüté:

—Sa' yé bak ká iaiäe e' dör Abraham.

Erë ie' tö ie'pa a iché:

—A' mú dör Abraham aleripa, e'ma a' sermi wes ie' sene' es. ⁴⁰ Ye' tö ttè moki ché a' a wes Skököl tö ye' a ikkaché es. E' è wéyö, erë a' ki ye' kiane ttèwā. Ese kè wamblène Abraham wā. ⁴¹ A' e' wamblò wes a' yé e' wamblò es.

Ie'pa tö ie' a iché:

—¡Sa' kè dör ñalā alé! ¡Sa' yé dör eköl è e' dör Skököl!

⁴² Ie' tö ie'pa a iché:

—Ye' datse Skököl ska', e' tso' íe. Ye' kè dè' ye' wák er wa. Ie' tö ye' patkè'. E' kueki moki ie' chópa a' yé, e'ma ye' dalèrmi a' éna. ⁴³ ¿Ì kueki a' kè éna ye' ttè wà ane? A' kè ki ye' ttè kiane klö'wè, e' kueki a' kè éna ye' ttè wà ane. ⁴⁴ A' yé dör bé. A' dör ie' ala'r. A' dör ie' icha ta a' e' wamblò wes ie' ki ikiane es. Kekraë ie' dör s'ttökwak. Ie' ttò kos e' dör kachè wöchka, e' kueki Skököl ttò moki, e' kè wa ie' wöbatsö. Ie' dör kachökwak, ie' wák dër es, e' kueki ie' kachò tajé. Ie' dör kachè kéköl. ⁴⁵ Erë ye' tö ttè moki ché a' a, e' kueki a' kè tö ye' ttè klö'wè. ⁴⁶ ¿A' wé tö ikkachèmi

tö ye' tö ì sulu wamblé? Ye' tö ttè mokì cheke a' a, e' ta ÿì kuekì a' kè tö ye' ttè klö'wè? ⁴⁷ Yi dör Skëköl icha, ese tö ie' ttè ttsè er bua' wa. Erë a' kè dör ie' icha, e' kuekì a' kè éna ie' ttè ttsak.

Abraham kam kur e' yöki Jesús tso'tke

⁴⁸ Eta judiowak kè erblène Jesús mik, e'pa tö iché ie' a:

—Mik sa' iché tö be' dör Samaria wak suluë, e' a aknama tso', eta sa' tö iché yësyësë.

⁴⁹ Jesús tö ie'pa iuté:

—Au, kè ye' a aknama ku'. Ye' tö ye' Yé dalöieke, erë a' kè tö ye' dalöië. ⁵⁰ Ye' kè ku' ì yulök ye' wák a e' kíkoka. Erë itso' eköl, e' kì ikiane tö a' tö ye' kíkëka. E' dör s'shulökwak. ⁵¹ Mokì ye' tö a' a ichè tö yi tö ye' ttè iuteke mokïë, ese kè duòpawa.

⁵² Ie'pa tö iché ie' a:

—I'ñe je' sa' tö iklö'wé mokì tö be' a aknama tso'. Abraham ena Skëköl ttekölpa kos durulune. ¿Wes be' tö iché tö yi tö be' ttè iuteke, esepa kè duòpawa? ⁵³ ¿Ima be' erbikò tö be' dör se' yé Abraham e' tsata? Ie' blënewa ñies Skëköl ttekölpa kos blërulune. ¿Ima be' erbikò tö be' dör yi?

⁵⁴ Ie' tö ie'pa iuté:

—Ye' wák e' kíkokeka, e'ma e' kè dör ìie bua'. Erë ye' Yé tö ye' kikekeka, e' wák cheke a' tö tö e' dör a' Këköl. ⁵⁵ Erë a' kè wa ie' suule. Ye' je' wa isuule. Ye' ichópa tö ye' kè wa ie' suule, e'ma ye' kachò suluë wes a' es. Mokì ye' wa isuule. Ie' ttè iutekeyö. ⁵⁶ Abraham dör a' yé bak ká iaiaë e' tö ye' datse, e' kèwö sueraë, e' kuekì ie' ttsè'ne buaë. Ie' tö isu' ta e' tö ie' ttsëo' buaë.

⁵⁷ Ie'pa tö ie' a iché:

—Kam be' ki duas dõ dabom skeyök (50), eta ¿wes be' ichèmi tö be' wa Abraham suule?

⁵⁸ Jesús tö ie'pa iuté:

—Moki ye' tö a' a ichè tö ye' tso'tke Abraham bak ká iaiaë e' yöki kewe.

⁵⁹ Eta ie'pa tö ák klö'wé taië Jesús toie. Erë Jesús e' bléwa ie'pa shua e' yéttsa Skëköl wé a.

9

Jesús tö s'küne eköl wöbla kè wawër e' bua'wéne

¹ Jesús shkõrami e' tö wëm küne' wöbla kè wawër ese sué eköl. ² Eta ittõkatapa tö ie' a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿yi tö ì sulu wamblë', e' nuí kueki wëm i' küne' wöbla kè wawër, ie' wák ö iyé ö imì?

³ Ie' tö ie'pa iuté:

—Kè idör tö ie' ö iyé ö imì tö ì sulu wamblë' e' nuí kueki. Ie' küne' es as Skëköl diché taië e' wawër iki. ⁴ Yi tö ye' patké', e' kanè kawõtã wè se' tö kawö ta'ia se' a e' dalewa. E' dör wes se' kaneblò ñiwe es. Se' blënewã eta kè se' a ì kaneoneia. E' dör wes katuine s'ki es, kè se' a kaneblënkia. ⁵ Ye' tso'ia ká i' ki, e' dalewa ye' dör wes ká olo es sulitane er ñi'woie.

⁶ Ie' tö iché one ta' ie' wiritué íyök ki, e' wa ie' tö dóchka yué. Ta' wëm kè wöbla wawër e' wöbla ki dóchka e' tiéitö.

⁷ Ta' ichéitö ie' a:

—Be' yú wõskuök di'dape kiè Siloé ee. (Siloé e' wà kiane chè: “patkéule”).

Wëm wöbla kè wawër e' mía ta' iwõskuée ta' iwöbla wawënene buaë ta' imía iu a. ⁸ Pè' serke ie' o'mik ena pè' wa ie' suule inuköl kak kiök e'pa ñi chaké:

—¿Wëm wí kè dör wëm e' tkökeser inuköl kak kiök e'?

⁹ Welepa tö iché:

—Tó, ie' idir.

Erë wẹlepa skà tö iché:

—Au, kè dör ie' eré ie' sù idir.

Erë ie' wák tö iché:

—Tó, ye' je' idir.

¹⁰ Etá ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wes i' ta be' wöbla wawënëne?

¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Wëm kiè Jesús e' tö dóchka yué, e' tiéitö ye' wöbla k_i ta ichéitö ña: 'Be' yú wöskuök di'dape kiè Siloé e' a.' Etá ye' mía wöskuée ta ye' wöbla wawënëne.

¹² Etá ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wé wëm e'?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Kè ye' wá ijcher.

Wëm wöbla buanene e' kí chaké taië fariseowakpa tö

¹³⁻¹⁴ Mik Jesús tö dóchka yué ena wëm wöbla kè wawër e' bua'wénéitö, e' kèwö dör eno diwö. E' kuék_i wëm buanene e' tsémirakitö fariseowakpa ska'. ¹⁵ E'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wes be' wöbla buanene?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Wëm eköl tö dóchka tié ye' wöbla k_i ta ye' wöskuée ta ye' wöbla buanene.

¹⁶ Ie'pa wẹlepa tö iché:

—Wëm wé tö e' wé e' kè wá eno diwö dalöiëne, e' kuék_i e' wák kè patkëne Skéköl wá.

Erë wẹlepa skà tö iché:

—Ie' chópa pë' sulusi, e'ma ¿wes ì kè or yi a ese ormi ie' a?

Es ie'pa ttè chilineká.

¹⁷ Ie'pa tö iskà chakéne wëm buanene e' a:

—Ie' tö be' wöbla bua'wéne, ¿ima e' wák bikeitsè be' tö?
Ie' tö ie'pa iuté:

—Ye' a ta ie' dör Skököl tteköl.

¹⁸ Erë ie'pa kè éna iklö'wak tö ie' bak wöbla kè wawër ta iwasuétö. E' kueki ie'pa tö imì ena iyé tsuk patké ¹⁹ ta ie'pa a ichaké:

—¿Wëm i' dör a' alà? A' ichè tö ie' kune' wöbla kè wawër, e' ta ¿wes i'ñe ta iwöbla wasuétö?

²⁰ Iyé ena imì tö iché ie'pa a:

—Sa' wa ijcher buaë tö ie' dör sa' alà. Nies sa' wa ijcher tö ikune wöbla kè wawër. ²¹ Erë wes i'ñe ta ie' wöbla buanene e' kè ijcher sa' wa. Nies kè sa' wa ijcher yi tö ie' wöbla bua'wéne. E' chakó ie' wák a. Ie' detke këchke. ¿Ie' wák tö ichèmi a' a! ²² Iyé ena imì e'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kueki ie'pa tö iché es. Judiowak wökirpa tö iyë'bak ñi a tö wépa iklö'wé tö Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', e' ta esepa yekelur ie'pa tö ie'pa ñi dapa'wo wé a, kè kièwajia yës. ²³ E' kueki iyé ena imì tö iché: “Ie' detke këchke. Ie' wák tö ichèmi a' a.”

²⁴ Eta ie'pa tö wëm buanene, e' skà kiéne ta ie' a ichaké:

—Be' ttó mokië Skököl wörki. Sa' wa ijcher tö wëm tö be' bua'wéne, e' dör pë' sulusi.

²⁵ Wëm tö iuté:

—Kè ye' wa ijcher tö wëm e' dör pë' sulusi ö au. Erë ye' wa ijcher buaë tö ye' bak wöbla kè wawër, erë i'ñe ta ye' tö iwasué. E' è jcher ye' wa.

²⁶ Ie'pa tö iskà chakéne ie' a:

—¿Wes be' wéitö? ¿Wes ie' tö be' wöbla bua'wéne?

²⁷ Ie' tö ie'pa iuté:

—E' chétkeyö a' a, erë a' kè éna itt sak. ¿Iie a' ki ikiane tö ye' tö iskà ché? Wësua nies a' e' yuak ie' kléie.

²⁸ Ie'pa tö ie' ché suluë tã ichérakitö ia:

—Be' dör wëm e' ttökata, erë sa' dör Moisés ttökatapa.

²⁹ Sa' wã ijcher tö Skëköl ut Moisés tã, erë wëm e', kè jcher sa' wã wé ie' datse.

³⁰ Ie' tö ie'pa iüté:

—jì ché a' tö, e' tö ye' wökrawéwã! Ie' tö ye' wöbla bua'wéne tã ¿wes a' kè wã ijcher wé ie' datse? ³¹ Se' wã ijcher tö pë' sulusipa ttò kè iütetã' Skëköl tö. Erë wépa tö Skëköl dalöieke ena iserke wes ie' kî ikiane es esepa è ttò iüteke ie' tö. ³² Ká i' tsá yöne e'tami kè yi wã ittseule tö se' kune wöbla kè wawër esepa wöbla buartã'ne. ³³ Ie' kè patkópa Skëköl tö, e'ma kè ì orpa ie' a.

³⁴ Ie'pa tö iüté:

—Be' kune', be' talane ì sulu è a. ¿Wes be' kësik deka sa' wöbla'uk?

Etã ie'pa tö itrë'wëshkar.

Wëm wöbla buanene e' erblé Jesús mik

³⁵ Jesús ittse tö wëm wöbla buanene e' trë'wëshkar ie'pa tö Skëköl wé a. Mik ie' tö ikué tã ie' a ichakéitö:

—¿Be' erblé S'ditsö Alà mik?

³⁶ Ie' tö iüté:

—A kékëpa, ichó ña yi idir as ye' erblò imik.

³⁷ Jesús tö iüté:

—Be' wã isulebak; e' dör ye' tso' ttök be' tã e'.

³⁸ Etã ie' e' tkéwã kuchë kî idalöiök tã iché ia:

—A Skékëpa, be' mik ye' erblé.

³⁹ E' ukuökî tã Jesús tö iché:

—Ye' dë'bitu ká i' a s'shulök as wépa dör wes s'wöbla kè wawër es esepa wöbla wawër. Ñies ye' dë'bitu wépa e' chò tö iwöbla wawër buaë esepa mukat wes iwöbla kè wawër es.

⁴⁰ Mik fariseowakpa wēlepa tso' ie' ska', e'pa tö ttè e' ttsé, etā ichérakitö ia:

—¿Ima be' sa' bikeitsè? ¿Sa' dör wēs s'wöbla kè wawër es?

⁴¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—A' mú wöbla kè wawër, e'ma ì sulu nuí kè ku' a' ki. Erë a' tö icheke tö a' wöbla wawër, e' kueki a' ki ì sulu nuí tso'ia.

10

Obeja kkö'nukwak e' tté

¹ Etā Jesús tö iché: “Moki ye' a' a ichè tö obeja ek-iblökwakpa, esepa kè shkötā'wā wé obeja tso' wötëule, e' wékkö chökle a. E' skéie ie'pa shkökewā bánet. Es-epa dör akblökwakpa. ² Erë wé shkökewā obeja wékkö chökle a, ese dör obeja kkö'nukwak chökle. ³ Obeja wékkö kkö'nukwak, ese tö obeja wékkö kköppeeke obeja kkö'nukwak a tā e' tö iobeja kieke ikiè wa etö etö. Obeja tö ie' ttò ttséwā buaë, tā ie' tö iyekelur wé itso'rak wötëule ee. ⁴ Obeja tö ie' ttò ttséwā buaë, e' kueki mik ie' tö iyélur seraā, etā imi'kerak ie' itöki. ⁵ Yi kè suule ie'pa wā, ese kè tòie ie'pa tö. Ie'pa kè wā ese ttò ttsëule, e' kueki ie'pa ponekā iyöki.”

⁶ Ttè e' pakè Jesús tö judiowak a, erë ie'pa kè éna iwà ane.

Jesús dör wēs obeja kkö'nukwak buaë es

⁷ Ie' tö iskà ché ie'pa a: “Moki ye' tö a' a ichè tö ye' wák dör wēs obeja wötëule ese wékkö es. ⁸ Pè' dè'bitu ye' yöki kewe s'wöbla'uk kache tté wa, esepa dör wēs obeja ekiblökwakpa es, ie'pa dör pè' suluë. Erë wépa dör wēs ye' obeja es, esepa kè wā ie'pa ttò ttsëne. ⁹ Ye' dör wēs obeja wékkö es, wépa shkökewā ye' wa, esepa tsatkërdaë. Ie'pa

döraë wës obeja shkökewä dökettsane chkök kkö'naule buaë ese es.

¹⁰ “Obeja ekiblökwakpa datse iekiblök ena ittökulur ie'ukwa, e' è wamblök esepa datse. Erë ye' dë'bitu ká i' a sene bua'ie muk a' a, e' dör sene michoë chökle. ¹¹ Ye' dör wës obeja kkö'nukwak buaë es, e' e' murattsä ttèwä iobeja tsatkoie. ¹² Erë wé kaneblöke inuköl dalërmik, ese kè dör ikkö'nukwak chökle. Ie' kè dör obeja wák, e' kuëki mik chichi kañiru datse, etä ie' tö obeja méat tä itkashkar tä chichi kañiru tö obeja ttèwä tä imalepa poneka. ¹³ Wëm e' kè tkine obeja ki. Ie' tkirke inuköl è ki, e' kuëki itkashkar.

¹⁴⁻¹⁵ “Ye' wák dör wës obeja kkö'nukwak buaë es. Ye' Yé wä ye' suule buaë, es ñies ye' wä ie' suule. Wépa dör ye' icha e'pa dör wës ye' obeja es, ie'pa suule ye' wä buaë, ñies ie'pa wä ye' suule. Ye' e' murattsä ttèwä ie'pa tsatkoie. ¹⁶ Ñies ye' wä ye' icha skà tso' bänet, esepa dör ye' obejapa ñies, erë ie'pa kè dör a' ditséwö. Ie'pa döraë ye' wä ye' ska' tä ie'pa tö ye' ttò iüteraë tä iërdawarak ye' icha tso' íe e'pa tä ñitä echka ème. Ye' è döraë ie'pa kos e' kkö'nukwakie.

¹⁷ “Ye' e' murattsä ttèwä e' shkerdakane, e' kuëki ye' Yé éna ye' dalër taië. ¹⁸ Kè yi a ye' duökwa. Ye' e' murattsä ttèwä ye' wák er wa. Ye' a kawö mène e' mottsä ttèwä ena shkenokane wës ye' Yé tö ye' patkë' iwà uk es.”

¹⁹ Mik judiowak tö ttè e' ttsé, etä ie'pa ttè chiliwékane. ²⁰ Ie'pa kibiiepa tö icheke:

—¡Ie' dör aliië! ¡Ie' a aknama tso'! ¿lie a' tö ittò ttseke?

²¹ Erë imalepa tö icheke:

—¡Yi a aknama tso', ese kè ttò es! Aknama kè a s'wöbla buanukne.

Judiowak kè erblëne Jesús mik e'pa tö iwatëttsä

²² Tskiri k_éwö de, et_ä Jerusalén wakpa tso' Sk_éköl wé batse'one ká i_äiäë, e' k_éwö tkö'uk. ²³ E' sh_üä Jesús shkòdur Sk_éköl wé ùle kiè Salomón ùle e' a. ²⁴ Et_ä judiowak kè erblène Jesús mik, esepa i_ënew_ä ie' pamik tai_ë t_ä ie'pa t_ö ie' a ichaké:

—¿Kos sa' t_ö be' ttè panemirö? Iwà ch_ó sa' a y_ësy_ës_ë t_ö be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö kè be' dör e'.

²⁵ Ie' t_ö ie'pa iuté:

—Ye' t_ö ichétke a' a, er_ë a' kè erblène ye' mik. Ì kè or yi a ese w_yö ye' Yé ttò wa. E' t_ö ikkaché bua_ë sulitane a t_ö yi dör ye'. ²⁶ Er_ë a' kè dör ye' obeja, e' ku_ëk_i a' kè erblöku' ye' mik. ²⁷ Ye' obeja t_ö ye' ttò ttseke. Ye' w_ä ie'pa s_üule bua_ë ena ie'pa datse ye' itöki. ²⁸ Sene michoë mekeyö ie'pa a t_ä ie'pa kè duòpaw_ä aishkuö t_ä. Ie'pa kè y_ërpatts_äia yi a ye' ulà a. ²⁹ Ye' Yé t_ö ie'pa me' ye' a e' dör íyi ulitane tsat_ä. E' ku_ëk_i kè yi a ie'pa y_ërpatts_ä ie' ulà a. ³⁰ Ie' ena ye', sa' dör eköl è.

³¹ Et_ä judiowak kè erblène Jesús mik, e'pa t_ö ák skà klö'wéne tai_ë ie' toie. ³² Ie' t_ö ie'pa a iché:

—Ye' Yé batamik íyi bua_ë wé ye' t_ö tai_ë a' wörki ¿e' wé ku_ëk_i a' k_i ye' kiane ttèw_ä ák wa?

³³ Ie'pa t_ö iuté:

—Sa' kè éna be' ttakw_ä íyi bua_ë wé be' t_ö ese ku_ëk_i. Sa' éna be' ttakw_ä be' t_ö Sk_éköl ché suluë e' ku_ëk_i. Be' dör s'ditsö è, er_ë be' e' chò t_ö be' dör Sk_éköl.

³⁴⁻³⁶ Ie' iuté:

—¿Wes a' t_ö ye' kkateke ttè e' k_i? ¿A' kè éna iane t_ö ká i_äiäë Sk_éköl t_ö iyë' a' sh_ülök_wakpa bak e'pa a: “a' dör k_ékölpa”?* Ttè e' tso' kitule Sk_éköl y_ëkkuö k_i. Se' w_ä ijcher t_ö y_ëkkuö e' dör moki kekraë. Ie'pa wépa a Sk_éköl

* 10:34-36 k_ékölpa: Si'kuaie ttè e' dör dioses.

tö ittè me'bak s'shulök, esepa ki' ie' tö kékölpa, e' yita ye' kirmi buaë ie' alà. E' wà dör tö ie' wák tö ye' klö' ta ye' patkè'bituitö ká i' a. ¿Wes a' ichèmi tö ye' tö ie' ché suluë mik ye' iché tö ye' dör ie' alà eta? ³⁷ ì kiane ye' Yé ki tö ye' tö iwè, e' mú kè uk ye' ku', e'ma kè a' erblök ye' mik. ³⁸ A' kè erblöku' ye' mik, erë ì wekeyö, e' mik a' erbló as a' wa ijcher moki tö ye' Yé ena ye' sa' dör eköl è.

³⁹ Judiowak tö Jesús skà ma'wé klö'wèwa, erë ie' tkashkar ie'pa yöki.

⁴⁰ E' ukuöki ta Jesús míane Jordán wishet wé Juan bak s'wöskuök ee. Ee ie' e' tséat. ⁴¹ Taië pè' de ie' ska' ta ichekerakitö:

—Juan kè wa, ì kè or yi a ese one, erë wëm i' paka' Juan tö qos e' dör moki.

⁴² Eta taië pè' tso' ká e' a, e'pa erblé Jesús mik.

11

Lázaro blënewa

¹ Wëm tso' eköl duöke kiè Lázaro serke Betania. Ee María ena iël kiè Marta e'pa serke. ² María e' dör Lázaro kutà tö Skëképa Jesús klò ki kiò masmas tè'ka ta ipasio'waitö itsakö wa e'. ³ Ie' ena Marta e'pa tö Jesús a ichök patkè:

—A Skëképa, Lázaro dalër taië be' éna, e' duöke.

⁴ Mik Jesús tö ittse ta ichéitö:

—Duè e' kè e' alòpaka iki da'a. E' dör buaë Skëköl olo kkachoe, ñies ye' dör ie' Alà e' olo kkachoe.

⁵ Marta ena iël ena Lázaro, e'pa dalër taië Jesús éna.

⁶ Erë mik ie' ittse tö Lázaro duöke, eta ie' kè mîne iska'. Ie' e' tséatia dò ká böt wé itso' ee. ⁷ E' ukuöki ta ie' iché ittökatapa a:

—Mishkane Judea.

⁸ Ie'pa tö iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, i' kukuie se' dè'rö ee, ta judiowak ki be' kiane ttèwà ák wa. ¿Wes ee be' shkakne?

⁹ Ie' tö ie'pa a iché:

—Kè a' tkinuk e' ki. Kam ye' kéwö döka, e' kueki kè ì tkòpa ye' ta. E' dör wes ttè i' tö ichè es: Ká ñiwe a diwö tso' döka dabom eyök ki böt (12). Ñiwe ta ká olo buaë, e' kueki se' shköke ñiwe, e' ta kè se' klastkèrpawa. ¹⁰ Erè s'shköke ká ttsettse a, e' ta se' klastkèrdaë. Ye' tso'ia shkök wes s'shköke ñiwe es, e' kueki kè ì tkòpa ye' ta.

¹¹ E' ukuöki ta ie' tö ichéne:

—Se' yami Lázaro kapowa, erè ye' mi'ke ishke'ukkane.

¹² Eta ittökatapa tö iché ie' a:

—A Skèkèpa, ie' kapowa, e' ta ibuarmine.

¹³ Ie' tö Lázaro blènewa e' ché ie'pa a es. Erè ittökatapa tö ibikeitsé tö é ikapowa. ¹⁴ E' kueki ie' tö ie'pa a iché yësyësë:

—Lázaro blènewa. ¹⁵ Erè a' kueki ye' ttsè'ne buaë tö ye' kè ku' ee as a' erblò ye' mik. Mishka isaük.

¹⁶ Eta Tomás (e' kiè ñies Dídimo) e' tö iché imalepa a:

—Mishka as se' ttòwa ie'pa tö Jesús ta.

Jesús dör s'duulewa ese shké'ukkane wak.

¹⁷ Mik Jesús demi Betania, eta Lázaro nu wötènewa, e' ki ká de tkël. ¹⁸ Betania ate tsinet Jerusalén o' mik kilómetro mañat ekkè. ¹⁹ Marta ena María akè blènewa, e' kueki taiè judiowak dè'bitu ie'pa pablök. ²⁰ Mik Marta wa ijchenewa tö Jesús döketke ta imía ñinaletsük, erè María ate u a. ²¹ Ie' tö iché Jesús a:

—A Skèkèpa, be' chópa tkër ie, e' ma ye' akè kè blènewa.

²² Ie' blènewatke, erè ye' wa ijcher tö ì kié be' tö Skèköl a, e' meraëitö be' a.

²³ Ie' tö ie' a iché:

—Be' aké blēnewa e' shkerdakane.

²⁴ Marta tö iché ia:

—Ye' wa ijcher tö ie' shkerdakane aishkuö ta mik ka i' erkewatke eta.

²⁵ Jesús tö iché ie' a:

—Ye' dör s'duulewa e' shke'ukkane wak. Ye' dör sene michoö e' mukwak. Yi erblé ye' mik eré iblēnewatke, eré ishkerdakane ta iser michoö. ²⁶ Yi serke ye' mik erblöke ye' mik, ese kè duöpawa aishkuö ta. ¿E' klö'wé be' tö?

²⁷ Marta tö iüté:

—A Skékëpa, iklö'wéyö. Ye' tö iklö'wé tö be' dör Skököl Alà, be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie cheke ka iaiaë tö idatse ka i' ki e'.

Jesús ié wé Lázaro nu blēne ee

²⁸ Marta tö ttè e' ché one, ta imia iël María kiök, ta iché ie' kukuö a:

—S'wöbla'ukwak detke. Ie' tö be' kié.

²⁹ Mik e' ttsé María tö, eta bet ie' e' kékā mia Jesús sauk.

³⁰ Jesús tso'ia wé ie' tté Marta ta ee. Kam ie' döwa wé ie' pa serke ee. ³¹ Mik wépa tso' María u a ipablök, e'pa tö isué tö ie' e' kékā mia bet, eta ie'pa mia itöki. Ie'pa ibikeitsé tö ie' mia iuk idütö nu blēne ee.

³² Mik María demi Jesús ska', eta ie' e' tkéwa kuchë ki iklö ska' ta ichéitö ie' a:

—A Skékëpa, be' chópa tkër ié, e'ma ye' aké kè blēnewa.

³³ Mik Jesús tö isué tö María iuke ena wépa debitu ie' ta e'pa iukeñak, eta e' tö ie' chkewéwa taië shütë. ³⁴ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Wé a' tö inú blé'wa?

Ie'pa tö iüté:

—A Skékëpa, be' shkó isauk.

³⁵ Eta Jesús ié. ³⁶ Ie'pa tö iché:

—Isaú. Ie' éna Lázaro dalër taië.

³⁷ Erë ie'pa welepa tö iché:

—Ie' tö wëm wöbla kè wawër, e' buaḡ'ne ta ʒì kuəkì ie' kè wa ì ɔne ʌs Lázaro kè blërwa?

Jesús tö Lázaro shkë'wékane

³⁸ Etā Jesús skà ɛrianekā ta idemi wé Lázaro nu blène ee. E' dör ákuk bërie. Ák bërie bastkër, e' wa ákuk wötëulewa.

³⁹ Jesús tö iché:

—Ák bastkër ákuk kkò mik, e' skóttsa bánet.

Marta dör dëytö kutà e' tö iché:

—A Skëkëpa, ká detke tkël inú kì, e' kuəkì suluë inú alanewatke.

⁴⁰ Ie' tö iiuté:

—Ye' tö be' a ichétke tö be' ɛrblé ye' mik, e' ta mokì be' tö Skëköl olo taië e' sueraë.

⁴¹ Etā ie'pa tö ák skéu bánet ta Jesús wökéka ká jaì a ta ichéitö:

—A yéwö, ì kiéyö be' a e' ttsébö. E' kuəkì wéstela chekeyö be' a. ⁴² Ye' wa ijcher tö kekraë ì kiekeyö be' a, e' ttsekebö. Erë ikiéyö be' a pè' tso' taië íe, e'pa kukua ʌs ie'pa tö iklö'ù tö mokì be' ye' patkë'.

⁴³ E' chéitö ɔne ta ie' iché ʌneule:

—A Lázaro, ʒbe' e' yóttsa see!

⁴⁴ Etā Lázaro blënewā e' dettsā ttsë'ka. Ie' ulà, ie' klò parratulewā datsi'tak wa. Ñies iwö parratulewā datsi'tak wa. Jesús tö iché ɪarak:

—Iparratulewā datsi'tak wa, e' wötsóö ʌs imi'a.

Judiowak tö Jesús ileritsé klö'wèwā

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Judiowak dë'bitu María wapiöük, e'pa tö ì wé Jesús tö e' sué, e' kuəkì ie'pa taië ɛrblé ie' mik. ⁴⁶ Erë ie'pa welepa mía, ì wéitö, e' chök fariseowakpa a. ⁴⁷ Etā fariseowakpa

ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tö judiowak wökirpa kié ta ñi dapa'wéka ta ichérakitö ñi a:

—¿Wes se' tö Jesús wëmi? Ì kè or yi a ese wëkeitö taië. ⁴⁸ Se' tö ie' méat es, e' ta sulitane erblöraë ie' mik ta itkërdaká se' blúie. E' mú ttsé Roma wökirpa tö, e'ma ie'pa bituraë ta Skëköl wé tskerawarakitö, ñies se' judiowak ewerawarakitö.

⁴⁹ Erë ie'pa shua wëm tso' eköl kiè Caifás, e' dör sacerdote kibi duas e' wa. Ie' tö iché ie'pa a:

—A' kè wá ì jcher yës. ⁵⁰ Ttsësquia a' kè éna iane tö wëm eköl è duòwa se' judiowak skéie, e' dör bua'ie se' qos erwa e' skéie.

⁵¹ Erë e' kè yëne Caifás wá iwák er wa. Ie' dör sacerdote kibi duas e' wa, e' kuëki Skëköl tö ie' ké ichök es ittekölie. Ie' tö iché Skëköl ttekölie tö Jesús tterawa judiowak ulitane skéie. ⁵² Kè idör judiowak è skéie, ñies itterawa Skëköl ala'r ulitane serke ká wa'ñe e'pa skéie as ie'pa dò judiowak ta ñita wes wakpa etökicha è es. ⁵³ E' diwö ta judiowak wökirpa tö kawö mé ñi a Jesús ttowa.

⁵⁴ E' kuëki ie' kè shkòia sulitane wöshá judiowak shua. Ie' e' yéttsa mía ká kiè Efraín eë. Ká e' atë ká sir poë wé kè yi serku' ese ska' tsinet. Eë ie' e' tséat ittökatapa ta.

⁵⁵ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö dökewatke tsinet tkö'wè. Judiowak serke bánet e'pa taië dökemitke Jerusalén e' batse'ukne ikawö tkö'uke e' yökí wes ie'pa wöblar es. ⁵⁶ Ie'pa tso'ie Jesús yulök. Ie'pa ñi chakökerak Skëköl wé a:

—¿Ima a' tö ichè, Jesús dòmi kawö tkö'uk ö kè idòpa?

⁵⁷ Fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tö iché sulitane a tö yi wá ijcher tö wé Jesús tso', e' ta ibiyó chó sa' a iklö'wowa.

12

Alaköl eköl tö kiò masmas téka Jesús klò kị

¹ Kawö kianeia teröl Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kēwō tkō'woie ta Jesús mĩa Betania wé Lázaro serke ee. Lázaro du'wā e' shkeo'kane ie' tö e' ska' ie' mĩa.

² Ee ie'pa ulérak, chkérak buaë Jesús kıkoka. Marta tso' iwatiök. Lázaro tkër ie'pa shua mesa kị chkök Jesús ta.

³ Eta María wā kiò masmas kiè nardo chökke tuè darëre, ese debitu litro shaböts, e' téitö Jesús klò kị. E' ukuöki ta ipasiwéwaitö itsakö wa. Kiò e' tö úshu kos alappöwéka buaë jamamaë. ⁴ Eta Jesús ttökata eköl kiè Judas Iscariote tö iwömeketsa e' tö iché:

⁵ —Kiò masmas se tuè kanè duas ek ské ekkë. ịi kueki kè iwatonettsa s'siarëpa kimoie?

⁶ Erë e' kè yëne ie' wā, ie' éna s'siarpa dalër taië e' kueki. Ie' dör akblökwak, e' kueki ie' tö iché es. Ie' dör Jesús ttökatapa inuköl blökwak, e' kak ekibleke ie' tö iwák a. ⁷ Jesús tö iché ia:

—Imúat. Kiò e' bleke tè se' nu kị, erë ité ie' tö ye' kị kam ye' ttòwā e' yöki. ⁸ S'siarëpa tso' kékraë a' shua as a' tö ikimù, erë ye' kè ku' kékraë a' ta.

Sacerdotepa wökirpa kị Lázaro kiane ttèwā

⁹ Taië judiowak wā ijchënewā tö Jesús tso' Betania ta imíyal ee, kè dör Jesús è sauk. Nies ie'pa kị Lázaro shkeo'kaneitö e' kiane suè. ¹⁰⁻¹¹ Lázaro batamik taië ie'pa erblé Jesús mik, ta sacerdotepa wökirpa ttè kè iutèia ie'pa tö. E' kueki sacerdotepa wökirpa tö ibikeitsétke Lázaro ttowā nies.

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹² Tajë pë' de Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk. Bule es ta ie'pa wa ijchenewa tö Jesús datse ñies Jerusalén. ¹³ E' kuëki ie'pa sí kò télor tsémi shuélor ie' datse e' ñalé ki idalöioie ta imíyal ñaletsuk. Ie'pa tö iché aneule:

—¡Skököl kíkōkasō! ¡Ayëcha buaë se' Israel aleripa blú datse Skököl ttò wa e'!

¹⁴ Eta Jesús tö burro pupula kué etö, e' ki ie' e' tkéka wes ikitule Skököl yëkkuö ki es, e' tö ichè:

¹⁵ A Sión wakpa, kè a' suanuk.

Isaú, a' blú datse

e' tkëuleka burro pupula ki.†

Es Skököl yëkkuö tö ichè.

¹⁶ Ima Jesús tté tso' kitule Skököl yëkkuö ki e' wà tka ie' ta. Erë e' kéwö ska' ta ie' ttökatapa kè éna iwà ane tö Skököl yëkkuö kitule ká iaiaë e' tö Jesús tté pakeke. Erë ie' míkane ká jaí a olo ta' taië, e' ukuöki ta ie'pa éna iwà ane tö ì qos wé pè' tö ie' ta, e' tso'tke kitule Skököl yëkkuö ki.

¹⁷ Wépa tso' mik Jesús tö Lázaro shkeo'kane eta, e'pa tö ttè e' pakeke imalepa a. ¹⁸ E' kuëki pë' wa taië ttè e' jchenewa, e' kuëki imíyal Jesús ñaletsuk. ¹⁹ Erë fariseowakpa tö iché ñì a:

—¡Isaú, sulitane mi'ke Jesús è itökì! ¡Se' tsaiëne buaë!

Griegowak wëlepa tö Jesús yulé

²⁰ Pë' mìnè Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk, e' shua griegowak wëlepa tso'ñak.

²¹ Griegowak e'pa debitu Felipe ska'. Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Ká e' atë Galilea. Ie'pa kköché taië:

—A kékëpa Felipe, sa' ki Jesús kiane suè.

* 12:13 Salmo 118.25 † 12:15 Zacarías 9.9

²² Etā Felipe mía ichök Andrés a tā ie'pa böi míyal ichök Jesús a. ²³ Jesús tö iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' olo taië e' kkayërkette. ²⁴ Moki ye' tö a' a ichè tö iyiwö etkla kè tkënewa íyök a, e' tā iatdaë ekörla, kè wö ta'. Erë iyiwö etkla tkënewa íyök a, ese shölöne tā iwödaló duowa, e' tā itskine wördaë taië. ²⁵ Wé e' dalër taië kè duakwa, ese weirdaë aishkuö tā. Erë wé e' mettsa ttèwa ká i' a, ese tsatkërdaë ser michoë. ²⁶ Yi kanëblak ye' a, ese kawöta shkök ye' tā; wé ye' tso' ee ye' kanè mésopa tso' ñies. Yi kanëblöke ye' a, ese kikeraka ye' Yé tö.

Jesús ttekewatke, e' ché ie' tö

²⁷ “Ye' ittsé i' tā, taië ye' eriane. ¿Ì chèmiyö? ¿Yö ichèmi ye' Yé a: ‘A yéwö, ye' tsatkóö ì tkökette ye' tā e' yöki’? Au, e' kè chepayö. ¿Ye' wák e' dë'bitü ttèwa! ²⁸ A yéwö, be' olo taië e' kkachó as be' kíkarka.”

Etā ká jai a ttò ttsène e' tö iché: “Ye' olo taië e' kkachétkeyö be' ki, tā iskà kkacheraneyö.”

²⁹ Pè' tso' ittsök ee, e'pa tö iché tö alá blane, erë welepa tö iché:

—Skököl biyöchökwak wele tté ie' tā.

³⁰ Jesús tö iché ie'pa a:

—Ttò ttsé a' tö, e' kè dör ye' a, e' dör a' kimoie. ³¹ Ká i' wakpa shulè kéwö detke. Bé dör ká i' wakpa wökir, e' uyardattsa i' tā. ³² Mik ye' wötënewa krus mik e' tkëneka, etā ye' wa sulitane bitüraë ye' ska'.

³³ Es ie' tö wes itterawa e' ché. ³⁴ Pè' tö iüté:

—Se' wa ijcher tö Skököl yëkuö ki ikitule tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ser michoë. ¿Wes be' tö iché tö S'ditsö Alà, e' kawöta tkëka krus mik? S'ditsö Alà ¿e' dör yi?

³⁵ Jesús tö iché ie'pa a:

—Yi shköke stui a, ese kè wà ijcher wé imíró. Ye' dör wes ká olo es, erë ye' tso'ia a' shua ekuölö è. E' kueki a' shkó ye' olo a as kè stui tö a' kùwà. ³⁶ Ye' dör wes ká olo es, e' tso'ia a' shua. Ye' mik a' erbló as a' dò ye' ichaie.

E' ché one Jesús tö ta imía e' bléwa ie'pa yöki.

Ì kueki judiowak kè erblò Jesús mik

³⁷ Ì kè or yi a ese wé Jesús tö tajë judiowak wörki, erë ie'pa kè erblène ie' mik. ³⁸ E' kos wamblène wes Skököl tteköl Isaías e' tö ikit Skököl yëkküö ki es, e' tö ichè:

“A Skököl, ttè paka' sa' tö wësua kè yi wà iklöne.

Be' dichè tajë e' kkeyë' be' tö ie'pa a, erë ie'pa kè wà sa' ttò iütene.”[‡]

³⁹ Es ie'pa kè a Skököl ttè klör. Nies Isaías ikitat tö ì kueki ie'pa kè wà Skököl ttè klöone. E' tö ichè:

⁴⁰ “Ie'pa er darërë, kè éna Skököl ttè kl'wak yës.

E' kueki ie'pa wöa Skököl tö ká chówéwa.

Ie' tö ie'pa méat wes s'wöbla kè wawër es.

Ie' tö ie'pa er darë'wéwa as ie'pa kè éna iwà ar.

Skököl tö ichè tö ye' tö iwé es

as ie'pa kè er mane'ù ye' a ta ie'pa bua'wèneyö.”[§]

⁴¹ Isaías tö Jesús olo tajë e' su' ena ie' tö Jesús cheke, e' kueki ie' tö iché es.

⁴² Erë tajë judiowak wökirpa erblé Jesús mik. Erë ie'pa suane fariseowakpa yöki, e' kueki kè ie'pa ichéka sulitane kukua. Ie'pa kè ki ikiane tö fariseowakpa tö ie'pa trë'wèshkar ie'pa ñi dapa'wo wé a. ⁴³ S'ditsö tö ie'pa kikekëka e' wa ie'pa wöbatsö bua'ie, Skököl tö ie'pa kikekëka e' skéie.

Ì ché Jesús tö e' wa se' kichatërdaë

[‡] 12:38 Isaías 53.1   [§] 12:40 Isaías 6.10

44 Jesús tö iché aneule: “Wépa erblé ye' mik, esepa kè erbléne ye' è mik. Ie'pa erblé ye' Yé tö ye' patkè' e' mik ñies. 45 Wépa tö ye' sué, esepa tö ye' Yé tö ye' patkè' e' sué ñies. 46 Ye' dör wes ká olo es. Ye' dè'bitu ká i' a as wépa erblé ye' mik, esepa kè ku'ia wes s'tso' stui a es. 47 Wépa tö ye' ttò ttsé, erè kè iwà iwà iutène, esepa kè kichatepa ye' wák tö. Ye' kè dè'bitu ká i' a s'ditsö kichatök. Ye' dè'bitu s'ditsö tsatkök. 48 Wépa tö ye' watekettsa, kè tö ye' ttò dalöie, esepa kkatökwak tso'tke, e' tö ie'pa kichaterattsä. Ttè yè'bak ye' tö, e' kè klöne ie'pa wa, e' kueki mik ká i' erkewatke, eta ie'pa kichatërdattsä. 49 Ye' kè wa ì yèule ye' wák er wa. Ì cheke ye' tö, e' chekeyö wes ye' Yé tö ye' patkè'bitu, e' tö ye' patkè' ichök es. E' kueki ye' ttò dör mokie. 50 Ye' wa ijcher tö ì ché ie' tö e' tö sene michoë mé. Es ì chekeyö, e' chekeyö wes ye' Yé tö ye' ké ichök es.”

13

Jesús tö ittökatapa klò skué

1 Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö dökewatke bule es. Jesús wa ijcher tö ie' tö ká i' mekeattke ta imichone iyé ska', e' kèwö dewatke. Wépa dör ie' icha tso' ká i' a, e'pa dalër kekraë ie' éna. Es ie'pa dalër michoë ie' éna kekraë.

2 Jesús ena ittökatapa tso' chkök nañewe. Ie'pa eköl kiè Judas, e' dör Simón Iscariote e' alà. Bé tö ie' këtke ibikeitsök Jesús wömúttsä. 3 Erè Jesús wa ijcher tö iyé tö ì kos kèwö mé iulà a. Ñies ie' wa ijcher tö ie' dè'bitu Skököl ska' e' mitkene ee. 4 Es ie' e' kékä wé ie'pa tso' chkök ee, ta ipaio kikke yéttseitö ta datsi' ukuö e' pasiwoie, ese muéwaitö e' kipa mik. 5 E' ukuöki ta di' téitö kulé' a ta

ie' tö ittökatapa klò skuémi. Datsi' ukuö tso' iwā moule e' kipa mik, e' wa ittökatapa klò pasiwéitö.

⁶ Mik Jesús mi' Simón Pedro klò skuök, eṭa e' tö ie' a iché:

—A Skékëpa, be' dör sa' wöbla'ukwak. ¿Wes e' tö ye' klò skuèmi?

⁷ Jesús tö iiüté:

—Ì uk ye' tso' e' wà kè ane be' éna i'ñe, erë i' ukuökḱ ta be' éna iwà ardaë.

⁸ Eṭa Pedro tö iché ie' a:

—jKè ye' tö kawö mepa be' a as be' tö ye' klò skuò!
Jesús tö iiüté:

—Ye' kè tö be' klò skuè, e' ṭa be' kè döpaia ye' ttökataie.

⁹ Simón Pedro tö iché ia:

—A Skékëpa, e' dör es e'ma ye' klò skuó. jÑies ye' ulà ena ye' wökir e' kōs skuó!

¹⁰ Erë Jesús tö iiüté:

—Yi kuétke ñiköl pa sunetke maneneë, ese kè kawöṭa kuöwène, iklö è kiane skuè. A' kibiiepa tso'tke maneneë, erë eköl dur a' shua, e' kè dör manene.

¹¹ Ie' wā ijcher tö yi tö iwömekettsa, e' kuëki ie' tö iché: “eköl dur a' shua, e' kè dör manene.”

¹² Jesús tö ittökatapa klò skué one ṭa ipaio kikke iékaneitö ṭa imia e' tkéserne mesa o'mik ṭa ichéitö:

—¿Ì wé ye' tö a' a, e' wà ane a' éna? ¹³ A' tö ye' kiè S'wöbla'ukwak ö Skékëpa, es je' idir, ye' dör e'. ¹⁴ Ye' dör a' wöbla'ukwak, ye' dör a' kékëpa, erë ye' e' wöéwa dò diöshet a' klò skuök wes kanè méso es. E' yita a' ké e' wöökwa dò diöshet ñi yöki ñi kimuk. ¹⁵ Ì wé ye' tö a' wörki, e' wà kkachéyö a' a as a' tö iwakaneu es. ¹⁶ Mokḱ ye' tö a' a ichè tö kanè mésopa kōs, esepa kè dör iwökirpa tsata.

Ñies yi patkëule, ese kè dör yi tö ipatké ese tsata. ¹⁷ Ttè e' wà ane a' éna ta iwawé a' tö es, e' ta ayécha e' dör buaé a' a.

¹⁸ “Kè ye' ku' a' ulitane chök. Ye' tö a' shukitbak, e' kueki ye' wa ijcher buaé wes a' dör. Erë Skököl yëkkuö tö ichè: ‘wépa chköke ye' ta, e' isie alè eköl míane ye' bolökíe.’ Ttè e' kawöta wà tkök es. ¹⁹ E' ché ye' tö a' a kam iwà tkò e' yökí. Es mik iwà tka, eta a' tö ikl'weraé mokí tö Skököl tö ye' patkë'bitü. ²⁰ Mokí ye' tö a' a ichè tö yi tö yi patkekeyö, ese kiekewá er bua' wa, ese tö ye' kiekewá er bua' wa. Ñies yi tö ye' kiekewá er bua' wa, ese tö yi tö ye' patkë'bitü e' kiekewá er bua' wa.”

Jesús tö iché Judas tö ye' wömerattsá

(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹ Jesús tö iché one ta ichkenewa ta ichéitö ittökataka pa yësyësè:

—Mokí ye' tö a' a ichè tö a' eköl tö ye' wömerattsá.

²² Ittökataka ñi suéka. Ie'pa kè wa ijcher tö yi chök ie' tso'. ²³ Ie'pa eköl dalër tajë Jesús éna, e' tkër io'mik tsinet ie'pa chköke e' dalewa. ²⁴ Ie' a Simón Pedro ulà kkaché tö ichakó yi cheke Jesús tö. ²⁵ Ie' kí e' skéwa tsinet Jesús skà ta ichakéitö ia:

—A Sköképa, ¿yi idir?

²⁶ Jesús tö iüté:

—Ye' tö pan takla nuweke udiö a, ta yi a yö imé e' idir.

E' bet ta ie' tö pan takla nuwéka ta iméitö Judas dör Simón Iscariote alà e' a. ²⁷ Judas tö pan takla ñë ta bet Satanás tkawá ie' er a. Jesús tö iché ia:

—Ì weke be' tö e' ú bet.

²⁸ Erë ie'pa tso' chkök mesa o'mik, e'pa kè éna iane ì kueki Jesús tö iché es. ²⁹ Judas dör inuköl blökwak, e' kueki

Jesús ttökatapa welepa tö ibikeitsé tö Jesús tö Judas ké ilè taṅk ikawö tkö'wekerakitö e' a ö ilè kakkuk s'siarëpa a.

³⁰ Es Judas tö pan ñé ta imía. Mik imía, etä ká detke nañewe.

Jesús tö ttè dalöiëno pa'alí mé ittökatapa a

³¹ Judas mía e' ukuöki ta Jesús tö iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà e'. I'ñe ye' olo wërdaë, ñies Skëköl wák olo wërdaë ye' ki. ³² Skëköl olo wërdaë ye' ki, e' ta ie' wák tö ye' olo kkacheraë sulitane wörki, e' weraëitö bet.

³³ A ala'r, kè ye' serpaia a' ta ká taië. A' tö ye' yuleraë, erë ì yë'bak ye' tö judiowak wökirpa a, e' cheke ye' tö a' a ñies: a' kè döpa wé ye' mi'ke eë. ³⁴ Ye' tö ttè pa'alí meke a' a dalöië, e' dör i': a' ñi dalëritsó. A' kawöta ñi dalëritsök wes ye' tö a' dalëritseke es. ³⁵ A' ñi dalëritsöke es, e' ta sulitane wa ijcherdaë tö a' dör ye' ttökatapa.

Pedro icheraë tö ie' kè wa Jesús süule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro tö ichaké Jesús a:

—A Skëképa, ¿wé be' mi'ke?

Ie' tö iiüté:

—Kè be' döpami ye' itöki wé ye' mi'ke eë, erë aishkuö ta be' dòmi ye' itöki.

³⁷ Pedro tö iché ie' a:

—A Skëképa, ¿ì kuëki ye' kè mi'pa be' itöki i' ta? ¡Ye' e' chétke duökwa be' tsatkök!

³⁸ Jesús tö iiüté:

—¿Moki be' e' chétke duökwa ye' tsatkök? Ye' be' a ichè yësyësë tö kam dakro ar, e' yöki bö icheraë mañatökicha tö be' kè wa ye' süule.

¹ E' ukuöki tã Jesús tö iché ittökåtapa a:

“Kè a' tkinuk. A' erbló Skëköl mik. Nies a' erbló ye' mik. ² Ye' yé u blatëule taië. Ye' mi'ke iwakanéuk kewe a' yöki. E' kè chópa es, e'ma kè ye' wã iyëne. ³ Ye' mía tã mik iwakaneone, eta ye' datskene a' tsukmi as a' mi' senuk wé ye' tkër ee. ⁴ Wé ye' mi'ke e' ñalé suule a' wã buaë.”

⁵ Tomás tö ie' a' ichaké:

—A Skëköpa, kè sa' wã ijcher wé be' mi'ke tã ¿wes sa' a' ñalé armi?

⁶ Ie' tö iiuté:

—Ye' dör ñalã e'. Ì dör mokië ena sene michoë e' dör ye'. Kè yi döpa S'yé ska', e' kè dör ye' wa e' tã. ⁷ A' wã ye' suule mokië, e' tã es a' wã ye' Yé suule. I' tami a' wã ie' suule, mokië isuétke a' tö.

⁸ Felipe tö iché ia:

—A Skëköpa, S'yé kkachó sa' a' tã e' è dör wé'.

⁹ Jesús tö iiuté:

—A Felipe, kã taië ye' sené a' tã, ¿wes kè be' wã ye' suule? Yi tö ye' sué, ese tö S'yé sué ñies. ¿Wes be' ichèmi, ‘S'yé kkachó sa' a’? ¹⁰ A Felipe, ¿be' kè wã iklöone tö ye' ena S'yé, sa' böl dör eköl è? Ì chekeyö a' a, e' kè cheku' ye' wã ye' wák er wa. Ì kôs kanewekeyö, e' kaneweke S'yé serke ye' a e' tö. ¹¹ Iklö'ú tö ye' ena S'yé sa' böl dör eköl è. Ì chekeyö a' a, e' kè klö'wè a' tö, e' tã iklö'ú ì kè or yi a, ese wéyö e' wa. ¹² Moki ye' tö a' a' ichè tö wépa erblé ye' mik, esepa tö ì weke ye' tö, e' weraë ñies. Erë ye' mi'ke S'yé skà e' kueki ì oule ye' wã, ese weraë ie'pa tö, ye' wã ioule e' tsata. ¹³ Ì kôs kieke a' tö ye' ttò wa, e' weraëyö as S'yé olo taië e' kkayër ye' dör ilà e' wa. ¹⁴ Ì kôs kieke a' tö ye' a, e' weraëyö.

Jesús kablé Wiköl Batse'r patkök

¹⁵ “A' éna ye' dalër, e'ma ye' ttè dalöiëno e' dalöieraë a' tö. ¹⁶ Ye' tö ikieraë S'yé a ta ie' tö iskà patkeraë eköl a' kımuk, e' dör Sulaiökwak, ie' tso'ie a' ta kekraë. ¹⁷ Ie' dör Skëköl Wiköl. Ie' tö S'yé ttò moki e' kkacheraë a' a. Wépa kè tö Skëköl dalöië esepa kè a iWiköl wënuke ena ie'pa kè wa isuule, e' kuëki ie'pa kè a ikinukwa e' kimoie. Erë a' wa ie' suule. Ie' serke a' ta, ñies ie' serdaë a' er a.

¹⁸ “Ye' kè tö a' mepaat s'jchu'rlaie. Ye' datskene a' ska'. ¹⁹ Kukur ta wépa kè dör ye' icha esepa kè tö ye' suepaia. Erë a' tö ye' suerane. Ye' duowa shkenekane, e' batamik sene michoë döraë a' ulà a. ²⁰ Mik e' kèwö de, eta a' wa ijcherdaë tö ye' ena S'yé sa' böi dör eköl è. Ñies a' wa ijcherdaë tö a' ena ye', se' dör wes wák eköl è es. ²¹ Wépa tö ye' ttè dalöiëno klö'weke ta iwà iuteke, esepa éna ye' dalër. Wépa éna ye' dalër, esepa dalërdaë ye' Yé éna. Ñies ye' éna ie'pa dalërdaë ena ye' e' kkachöraë ie'pa a.

²² Eta eköl skà kiè Judas, kè dör Judas Iscariote, e' tö ie' a ichaké:

—A Skëkëpa, ¿wes be' e' kkachömi sa' a, erë be' kè e' kkachöpa sulitane a?

²³ Ie' iüté:

—Wépa éna ye' dalër, esepa tö ye' ttè iüteraë. Ie'pa dalëritseraë ye' Yé tö. Ie' ena ye', sa' döraë ie'pa ska' senuk ie'pa ta. ²⁴ Wépa kè éna ye' dalër, esepa kè tö ye' ttè iütepa. Ttè chekeyö a' a, e' kè dör ye' wák ttè, e' dör Skëköl tö ye' patkë', e' ttè.

²⁵ “I' kos chekeyö a' a, e' chekeyö ye' tso'ia a' ta e' dalewa. ²⁶ Erë Sulaiökwak, e' dör Wiköl Batse'r, e' patkeraë Skëköl tö a' a ye' ttò wa. I' kos ye' ye' tö a' a, e' wa ie' tö a' wöbla'wëraë as a' éna iarne.

²⁷ “Sene bèrè méatyö a' a, e' datse ye' wä. E' dör ichók kè dör wes sene bèrè cheke wépa kè tö Skéköl dalöie esepa tö es. E' kuëkj kè a' tkinuk, kè a' suanuk. ²⁸ A' wä ittseüle tö ye' tö a' a iché tö 'ye' mi'ke erë ye' datskene a' ska'.' A' éna ye' dalër moki, e' ta a' ttsë'rdaë buaë tö ye' mi'ke S'yé ska', e' dör ye' tsata e' kuëkj. ²⁹ I' ta ye' tö ichétke a' a kam iwà tkò e' yöki as mik iwà tka, eta a' erblò ye' mik.

³⁰ “Bé dör ká i' wökir, e' datsetke bet, e' kuëkj ye' kè a kawö ta'ia ttök a' ta taië. Ie' kè diché ta' e' aloka ye' ki yës. ³¹ Erë ye' tö iwé wes ye' Yé tö ye' ka' iuk es as sulitane tö isaù tö ye' Yé dalër ye' éna.

“Se' e' yölr íe, mishkatke.

15

Jesús dör wes uva kicha es

¹ “Ye' dör uva kicha chökle, e' kaneweke ye' Yé tö. ² Iulà wé kè wör, ese télor ye' Yé tö. Iulà wör ta' kos, ese paikléloritö buaë maneneë as ikí wör taië. ³ A' pairiuletke maneneë ttè wa ye' tö a' wöbla'wé e' wa. ⁴ A' senú ye' ta ñita, eta ye' serdaë a' ta ñita. Mik ulà kè ku'ia iwí mik, eta kè iwöria. Kè iwönuk iwák è mik. Es ñies a' kè ku' ye' mik, eta kè a' wörpa.

⁵ “Ye' dör uva kicha. A' dör iulà. A' kè ku' ye' mik, eta kè ì onuk a' a yës. E' kuëkj wépa serke ye' mik, ñies ye' serke e'pa a, esepa wörke taië. ⁶ Wépa kè serku' ye' mik, esepa tērdattsä kéu bánet ta isinewä wes uva kicha ulà sir es. Iulà ese shtekekä uyèwä bö' a ta iñanewa.

⁷ “A' serke ye' mik, ñies ye' ttè tso'ie a' er a, e' ta ì kos kiane a' ki, e' kió Skéköl a ta imeraëitö a' a. ⁸ Mik ì kiane Skéköl ki, ese wé a' tö, eta e' dör wes uva wör es. E' tö

ye' Yé kikekēka tajē. E' wa iwēnewa tö moki a' dör ye' ttökatapa. ⁹ Ye' éna a' dalër wēs ye' Yé éna ye' dalër es. A' senú kekraë ye' mik as ye' tö a' dalëritsò kekraë. ¹⁰ Ye' ttè dalöiëno e' dalöieke a' tö, e' ta ye' tö a' dalëritsè michoë. E' dör wēs ye' tö ye' Yé ttè dalöiëno e' dalöieke ta ie' tö ye' dalëritsè michoë es.

¹¹ “I' kōs chekeyö a' a as a' ttsë'r buaë wēs ye' es. Ye' ki ikiane tö a' ttsë'r buaë shute. ¹² Ye' ttè dalöiëno e' dör i': a' ñi dalëritsò wēs ye' tö a' dalëritseke es. ¹³ Se' e' mettsa duökwa yile dalër se' éna, e' skéie, e' ta kè se' éna yi dalënuke e' tsata. ¹⁴ Ì uk ye' tö a' ké, ese weke a' tö, e' ta a' dör ye' sini'pa. ¹⁵ Ì bikeitseke ì kaneweke kanè wökir tö, ese kè jcher ikanè méso wa. Iwökir kè tö ipaketa' ie' a. Erë ì kōs yé' ye' Yé tö ye' a, e' chéneyö a' a, e' kuëki a' kè kiëiyö ye' kanè mésopa, a' kiekeyö ye' sini'pa. ¹⁶ A' kè wa ye' shukite, e' skéie ye' tö a' shukit. Ye' tö a' patkeke as a' mi' wönuk buaë wēs uva ulà es, erë iwö ese tso'ie kekraë. Es ì kōs kié a' tö ye' Yé a ye' ttò wa e' meraëitö a' a. ¹⁷ Ye' ttè dalöiëno dör i': a' ñi dalëritsò.

Pë' kè erblëne Jesús mik esepa tö Jesús ttökatapa suëraë suluë

¹⁸ “Wépa kè tö Skëköl dalöië esepa tö a' sueke suluë, e' ta a' éna ianú tö ie'pa tö ye' su'bak suluë a' yöki kewe. ¹⁹ A' chópa wēs ie'pa es, e' ma ie'pa tö a' dalëritsèmi wēs ie'pa ñi dalër es. Erë ye' tö a' shukit ie'pa shua, e' kuëki i'ñe ta a' kè dör wēs ie'pa es. E' kuëki ie'pa éna suluë a' ar. ²⁰ Ye' tö iyë'bak a' a tö 'ikanè méso kè dör iwökir tsata,' e' anú a' éna. Ie'pa tö ye' we'iké siarë, e' ta ie'pa tö a' we'ikeraë siarë. Ie'pa tö ye' ttò dalöië, e' ta ñies ie'pa tö a' ttò dalöieraë. ²¹ A' dör ye' ichapa. Ie'pa kè wa ye' Yé tö ye'

patkë' e' suule. E' kueki ì kòs suluë wambleraë ie'pa tò a' ki.

²² “Ye' kè dõpa ká i' a, ye' kè ttè pakõpa ie'pa a, e'ma ie'pa kè ki ì sulu nuí ta'. Erë ì ñe ta ie'pa kè tkòpashkar inuí ulà a. ²³ Wépa tò ye' sueke suluë, esepa tò ye' Yé sueke suluë ñies. ²⁴ Ì kè or yi a ese kè úpayö ie'pa wörki, e'ma ie'pa kè ki ì nuí ta'. Eré ie'pa tò isu'bak erë ie'pa tò ye' sué suluë, ñies ye' Yé sué suluë ie'pa tò. ²⁵ Erë itka es as ì tso' kitule Skëköl yëkuö ki, e' wà tkò es, e' tò ichè: 'Ie'pa tò ye' sué suluë kè wà ta'.’*

²⁶ “Ye' tò Sulaiökwak tso' ye' Yé ska', e' patkeraë a' a, e' dör Skëköl Wiköl. Ie' dör Skëköl ttò moki chökwak. Mik ie' de, eta' ie' tò ye' tté cheraë. ²⁷ A' manetwä ye' ta' kuaë, e' kueki a' tò ye' tté cheraë ñies.

16

¹ Ttè e' kòs chéyö a' a as a' erblò ye' mik e' kè olo'yò a' tò. ² Ie'pa tò a' uyerattsa se' ñi dapa'wo wé a. Moki kawö dökewatke ta' yile tò a' ttéwa, e' ta' e' tò ibikeitseraë tò es ie' tso' Skëköl kanè uk. ³ Ie'pa kè wä ye' ena ye' Yé suule moki, e' kueki ie'pa e' wamblò es. ⁴ Erë ttè e' chéyö a' a as mik ikéwö de, eta' a' éna iar.

Ì weke Wiköl Batse'r tò, e' pakè

Ye' tso'ia a' ta, e' kueki kuaë ttè e' kè yëne ye' wä a' a. ⁵ Erë ì ñe ta' ye' mitkene, ye' Yé tò ye' patkë', e' ska'. Erë a' kè tò ye' a' ichakè tò ‘¿Wé be' mi'ke?’ ⁶ E' skéie a' erianeka taië, ì ché ye' tò a' a e' kueki. ⁷ Mokië ye' tò a' a ichè tò buaë idir a' a tò ye' míä. Ye' kè mîne, e'ma Sulaiökwak kè dõpa a' a. E' kueki ye' tò a' a ichè tò buaë idir a' a tò ye' míä. Ye'

* 15:25 Salmos 35.19; 64.4

mía, e' tã ye' tö Sulaiökwak patkeraë a' a. ⁸ Mik ie' de, etã ie' tö ikkacheraë wépa kè tö Skëköl dalöiè esepa a tö ie'pa e' wamlò sulu. Ñies ie' tö ikkacheraë ie'pa a tö ye' eköl è dör yësyësë Skëköl wöa. Ñies ie' tö ikkacheraë ie'pa a tö ie'pa kichatërdaë aishkuö tã. ⁹ Ie'pa kè erblöku' ye' mik, e' kuëki ie'pa dör ì sulu wamlökwakpa. ¹⁰ Ye' mi'kene ye' Yé ska', e' kuëki kè ye' suepaia a' tö. E' wa ikkayëne ie'pa a tö ye' eköl è dör yësyësë Skëköl wöa. ¹¹ Bé dör ká i' wakpa wökir e' kichatënetke, e' wa ikkayëne tö ñies ie'pa kichatërdaë.

¹² “Taië ye' wã íyi tso'ia chë a' a, erë i' tã kè a' a iwà anuk. ¹³ Erë mik Skëköl Wiköl ttò mokïë e' de, etã ie' kè ttòpa iwák er wa. Ì ttseke ie' tö Skëköl ska', ese cherane ie' tö a' a. E' kuëki ie' tö a' wöbla'weraë ttè mokï kos ese wa. Ì tköraë aishkuö tã, ese cheraëitö a' a. ¹⁴ Ì tso' ye' er a, ese cheraneitö a' a. Es ie' tö ye' kïkerakã. ¹⁵ Ì kos tso' ye' Yé er a, ñies e' tso' ye' er a. E' kuëki ye' tö a' a iché tö, ì tso' ye' er a, ese cherane Wiköl Batse'r tö a' a.

Ittökatapa eriane e' manerdattsqane ttsë'rdane buaë

¹⁶ “Bërbër setcha, etã kè a' tö ye' suepaia. Erë e' ukuökï setcha, etã a' tö ye' suëmine.”

¹⁷ Ie' ttökatapa welepa ñi chaké:

—Ie' tö iché, ‘Bërbër setcha etã a' kè tö ye' suepaia. Erë ekuölö tã a' tö ye' suëmine.’ ¿Ì cheke ie' tö es? ¿Ìma iwà dör? Ñies ie' tö iché tö ‘Ye' mi'ke ye' Yé ska’.’ ¹⁸ Ie' iché ‘Bërbër setcha’ ¿Ìma e' wà kiane chë? ¿Ì ché ie' tö, e' wà kè ane se' éna!”

¹⁹ Jesús wã ijcher tö ie'pa éna ie' chakak, e' kuëki ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' tö iché a' a: ‘Bërbër setcha, etã a' kè tö ye' suepaia. Erë e' ukuökï setcha, etã a' tö ye' suëmine.’ ¿E' wà chakeke

a' tō ñi a? ²⁰ Moki yō ichè a' a tō a' iuraë kköchöraë siarë, erë wépa kè tō Skëköl dalöiè esepa ttsë'rdäë buaë. Erë a' eriardaë, erë e' manerdattsane ttsë'rdane buaë. ²¹ Mik alaköl alà kurketke, etä ieriane taië, ikirine e' kèwö de, e' kuëki. Erë mik ilà kune, etä ittse'nene buaë. Ie' alà kune e' tō ie' ttsë'weke buaë. E' kuëki ikirine weine siarë e' chowa ie' éna. ²² E' sù i'ñe ta a' eriarke siarë, erë se' ñi saurane, e' tō a' ttsë'werane buaë shute. Ttsë'ne buaë e' kè yënuksa yi a' er a.

²³ “Mik e' kèwö de, etä kè i kiepaia a' tō ye' a. Moki ye' tō a' a ichè tō i kōs kié a' tō ye' Yé a ye' ttò wa, e' meraëitō a' a. ²⁴ Ikkë ta a' kè wä i kiule Skëköl a ye' ttò wa, erë i' ta ikiómitke ie' a, ikió ie' a kekraë etä imerdaë a' a as a' ttsë'r buaë shute.

Jesús e' alékatke pë' kè erblëne ie' mik esepa ki

²⁵ “I' kōs chéyö a' a, e' chéyö ttè kleaule wa. Erë kawö dōraë etä kè ye' tō ichèia a' a es. Ye' tō ye' Yé ttè pakeraë a' a wēs idör es kè kleaule. ²⁶ Mik e' kèwö de, etä i kiane a' ki e' kieraë a' wákpa tō ye' Yé a ye' ttò wa. E' wà kiane chè tō kè ikianukia tō ye' tō i kōs kiane a' ki e' kiò ye' Yé a. Ie' wák éna a' dalër taië, e' kuëki i kiane a' ki, ese kièmi a' wákpa tō ie' a ye' ttò wa. ²⁷ Ie' éna a' dalër, e' kuëki a' wákpa tō ikièmi ie' a. A' éna ye' dalër, ñies a' tō iklö'weke tō ye' dë'bitü ie' ska', e' kuëki ie' éna a' dalër. ²⁸ Ye' datse ie' ska' e' dë' ká i' a, i'ñe ta ye' mitkene ie' ska'.”

²⁹ Ittökatapa tō iché ie' a:

—I' ta be' tso' ichök sa' a wēs idör es kè kleaule. Be' kè ku' ichökia ttè kleaule wa. ³⁰ Ire' sa' wä ijcher tō be' wä íyi kōs e' jcher. Dò i chakak sa' éna be' a, e' jchertke be' wä. E' kuëki sa' tō iklö'wé tō be' datse Skëköl ska'.

³¹ Jesús tō iüté:

—¿Ire' a' tö iklö'wé? ³² A' tö ye' meraat ekörla. A' michone eköl eköl a' u a. K̄awö e' datse, e' detke i' ta. Erë mok̄i ye' kè ku' ekörla. Ye' Yé tso' ye' ta. ³³ E' k̄os chéyö a' ā as a' ser bèrè a' batsulew̄a ye' mik e' wa. Ká i' ki a' weirdaë siarè. Erë a' er kuú, jye' e' ali'k̄abak ì sulu diché ki!

17

Jesús ikié S'yé̄ ā ittök̄atapa ki

¹ Ttè ekkè ché Jesús tö one ta iká sué ká jai a ta ichéitö: “A Yéwöla, ye' k̄éwö detke. Ye' dör be' alà, e' olo k̄kachó as be' olo k̄kayër sulitane a ye' wa. ² S'ditsö ulitane k̄éwö me' be' tö ye' ā as sene michoë mù ye' tö, wépa k̄os me' be' tö ye' a, esepa a. ³ Sene michoë e' dör tö ie'pa bats buaë be' dör Skéköl chökle eköl è e' mik, ñies ye' dör Jesucristo patkè' be' tö e' mik.

⁴ “Kanè me' be' tö ye' a wè ká i' a, e' wétkeyö. E' wa ye' tö be' olo k̄kayè'bitü. ⁵ E' kuëki i' ta, a yéwöla, ye' tö be' a ikiè tö mik ye' dene be' ska', et̄a ye' olo k̄kachó, w̄es be' tö ye' olo k̄kayè' mik ye' bak be' ta k̄am ká i' yör e' yöki et̄a es.

⁶ “Wépa shuk̄itbak be' tö ká i' wakpa shuā mè ye' a, e'pa a ye' tö ik̄kaché tö be' dör yi. Be' ichapa idir, e'pa me' be' tö ye' a. Ie'pa tö be' ttè iuteke. ⁷ I'ñe ta ie'pa wa ijcher tö ì k̄os wéyö, ñies ì k̄os chéyö, e' me' be' tö ye' a. ⁸ Ttè me' be' tö ye' a pakè, e' pakéyö ie'pa a, ta ie'pa tö iklö'wé. Ie'pa wa ijcher tö mok̄i ye' datse be' ska' patkè' be' tö.

⁹ “Ye' tso' be' a ikiök ie'pa ki. Ye' kè ku' ikiök wépa kè tö be' dalöiet̄ā esepa ki. Ye' tso' ikiök wépa me' be' tö ye' ā esepa ki, ie'pa dör be' icha e' kuëki. ¹⁰ Wépa k̄os dör ye' icha, esepa dör be' icha. Ñies be' icha k̄os esepa dör ye' icha. Ie'pa wa ye' olo taië e' k̄kayëne.

11 “Kè ye' serpaia taië ká i' k̄i. Ye' mitkene senuk be' ska'. Erë ie'pa at̄e ká i' k̄i. A Yéwöla batse'r, be' dalò taië, be' diché taië me' be' ye' a, e' wa ie'pa kkö'nú as ie'pa ser ñita wes wák eköl è es wes be' ena ye' es. 12 Mik ye' tso'ia ká i' a ie'pa ta, et̄a ye' tö ie'pa kkö'né tsatké diché me'bö ña e' wa. Ie'pa kos tsatkéyö. Wé wömenettsabak weinuk, e' è e' yé'ttsa sa' shua. Ie' è weinewa as iwà tkò wes be' yekkuö tö ichè es.

13 “Írö ye' mitke be' ska', erë ttè i' chekeyö, ye' tso'ia ká i' a e' dalewa, as ie'pa ttsë'r buaë mokië wes ye' es. 14 Be' ttè yé'yö ie'pa a, erë wépa kè tö be' dalöiè esepa tö ie'pa sueke suluë. Ye' kè dör wes ká i' wakpa es, e' sù ye' ttökatapa kè dör wes ie'pa es. E' kueki ká i' wakpa tö ie'pa sueke suluë. 15 Ye' kè ku' ikiök be' a tö ie'pa yótt̄sa ká i' k̄i. Ye' tso' be' a ikiök tö ie'pa bló bé yöki. 16 Ye' kè dör wépa kè tö be' dalöiè esepa eköl, ñies ye' ttökatapa kè dör ie'pa es. 17 Ie'pa klöybö be' wák è a be' ttè wa. Be' ttè dör moki. 18 Ye' tso' ie'pa patkök ká i' wakpa shua, wes be' tö ye' patkè' ká i' wakpa shua es. 19 Es ye' e' müttsa be' a as ie'pa e' müttsa moki be' a ñies.

20 “Ye' kè ku' ikiök be' a ie'pa è k̄i. Erë wépa erblömi ye' mik ie'pa ikkëpa ttò batamik, ñies esepa k̄i ye' tso' be' a ikiök. 21 Ye' tö be' a ikië as ie'pa dò wes wák eköl è es. Be' ena ye', se' dör wák eköl è. Es ye' tö be' a ikië tö ie'pa dò wes wák eköl è es se' ta wes se' dör eköl è es, as ká i' wakpa tö iklö'ù moki tö be' tö ye' patkè'. 22 Diché me' be' tö ye' a, e' mé ye' tö ie'pa a as ie'pa dò wes wák eköl è es, wes be' ena ye', se' dör eköl è es. 23 Ye' bàtsë buaë ie'pa mik, ñies be' bàtsë buaë ye' mik. Es idir as ie'pa dò mokië wes wák eköl è es. E' dör es, e' ta ká i' wakpa wa ijcherdaë tö be' tö

ye' patkë'. Ñies ie'pa wa ijcherdaë tö be' éna ye' ttökatapa dalër taië wes be' éna ye' dalër es.

²⁴“A yéwö, be' tö ie'pa me' ye' a. Ye' ki ikiane tö aishkuö ta ie'pa dömi ye' ta, wé ye' tso' ee, as ie'pa tö olo me' be' tö ye' a, e' saù. Kam ká i' yör, eta wake' be' éna ye' dalër taië, e' kuëki olo e' me'bak be' tö ye' a. ²⁵ A Yéwö, be' dör yësyësë. Wépa kè tö be' dalöië esepa kè wa be' suule, erë ye' wa be' suule. Ñies ie'pa ikkëpa wa ijcher tö be' tö ye' patkë'bitu. ²⁶ Ye' tö ie'pa a ikkayë' tö be' dör yi, e' kkachekeiyö ie'pa a as ie'pa ñi dalëritsö wes be' tö ye' dalëritseke es, ñies as ye' dò senuk ie'pa er a.”

18

Judiowak tö Jesús klö'wéwa

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Jesús tté S'yé ta one, ta imía ittökatapa ta di'la kiè Cedrón, e' wishet. Ie'pa de wé kal klò tso' tkëule ee. ² Ee Jesús krá ñi dapa'uk ittökatapa ta, e' kuëki Judas tö ie' wömekettsa, e' wa ká e' suule buaë. ³ E' itöki Judas demi ee Roma ñippökwakpa ta taië. Ñies Skëköl wé, e' shkëkipa de ie' ta. E'pa patké judiowak sacerdotepa wökirpa ena fariseowakpa tö. Ie'pa de Judas ta bö'wö ki ena kuatak sí wöñarke taië ese ki, ñies tabè damirak iwa taië. ⁴ Ì wamlërketke ie' ta, e' kos jcher buaë ie' wa, e' kuëki ie' dettsa ta ichaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tö?

⁵ Ie'pa iiüté:

—Jesús Nazaret wak, e' yuleke sa' tö.

Jesús tö iché:

—Ye' idir.

Judas tö ie' wömekettsa, e' tso' ñippökwakpa ta. ⁶ Mik Jesús tö iché: “Ye' idir”, e' wösha ta ie' skéurak tsikka ta ianerörak iski. ⁷ Jesús tö iskà chaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tö?

Ie'pa tö iüté:

—Jesús Nazaret wak.

⁸ Jesús tö iskà iüté:

—Ye' tö ichétke a' a tö ye' idir. A' ye' yuleke, e'ma wépa tso' ye' ta, e'pa múat bër.

⁹ Ie' tö iché es as ttè yé'itö iyé a, e' wà tkò. Ie' tö iyé': “wépa mé be' tö ye' a, esepa kè weinuk yës.” ¹⁰ Età Simón Pedro wà tabè shkò, e' yéttsaitö ta sacerdote kibi kanè méso, e' kukuõña ulà bua'kka téttsa, e' kiè Malco. ¹¹ Jesús tö iché Pedro a:

—Be' tabè blówane ikkuölit a. Ye' Yé tö iyi bacha'bacha i' mé ye' a, e' ta ¿wes e' kè yepawayö?

Jesús mítsgr Anás wörki

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹² Età Roma ñippökwakpa ena iwökir kibi ena Skököl wé shkékpa tö Jesús kló'wéwa muéwa iulà a. ¹³ Ta itsémirakitö kewe Anás u a. Anás dör Caifás nuaki. Duas e' wa Caifás dör judiowak sacerdote kibi. ¹⁴ Caifás e' tö iyé' judiowak wökirpa a tö buaë idir ie'pa a tö wëm eköl è ttèwa ie'pa ulitane skéie.

Pedro iblé tö kè ie' wá Jesús suule

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro ena Jesús ttökata skà eköl, e'pa bøl mirwa Jesús itöki. Ittökata tso' Pedro wapieie, e' suule buaë sacerdote kibi wa, e' kuëki ie' dewa buaë Jesús ta sacerdote kibi upa a. ¹⁶ Erë Pedro aṭe dur u'rkü ukkö tkër kañika ee. Età ittökata suule sacerdote kibi wa, e' biteane ttök tayë tso' ukkö kkö'nuk e' ta as Pedro döwa. Età es

Pedro dewa. ¹⁷ Etā tayë dur ukkö kkö'nuk, e' tö Pedro a ichaké:

—¿Yëne be' dör wëm klönewa e' klé?

Ie' tö iüté:

—Au, ye' kè dör iklé.

¹⁸ Ká dör seseë, e' kueki sacerdote kanè mésopa ena Skököl wé shkëkipa tö bö' batséka baiklè. Eë Pedro de bö' baiklök ñies ie'pa ta.

Sacerdote kibi tö Jesús chaké

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Anás bak sacerdote kibi e' tö Jesús chaké ittökatapa ki ena ttè wa ie' s'wöbla'weke, e' ki. ²⁰ Jesús tö iüté:

—Këkraë ye' ttè sulitane kukua. Këkraë ye' tö s'wöbla'wé se' ñi dapa'wo wé kos a ena Skököl wé a wé sulitane ñi dapa'uke eë. Kè ye' wa ì yëule akir. ²¹ ¿Iók be' tö ye' chaké? Ì chéyö e' jcher wépa wa ye' ttsëule ichök, esepa wa. Ie'pa a ichakó.

²² Mik e' ché Jesús tö, etā Skököl wé shkëkipa eköl tö ie' ppé iwö ki iulatö wa ta iché ia:

—¿Wes be' tö sacerdote kibi iütèmi es?

²³ Jesús tö iüté:

—Ì chéyö, e' dör suluë, e' ma ichó wé isulune. Erë ì ché ye' tö e' dör moki, e' ta ¿ì ki be' tö ye' ppé?

²⁴ E' ukuöki ta Anás tö Jesús patkémi moule Caifás ska', e' dör judiowak sacerdote kibi.

Pedro tö ibléne tö kè ie' wa Jesús suule

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ E' dalewa Pedro duriā bö' baiklök ta ichakérakitö:

—¿Yëne be' dör wëm klönewa e' klé eköl?

Ie' iüté:

—Au, ye' kè dör ie' klé.

²⁶ E' ukuök_i t_a sacerdote kibi kanè méso kukuöña t_{ea}' Pedro tö, e' yami eköl tö ie' a iché:

—Ye' tö be' sué ie' t_a, kal klò tso' tkëule eë.

²⁷ Pedro tö iskà bléne t_a e' wösh_a t_a dakro a_{ne}.

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Bla'mi, diwö tskirketke, et_a Jesús yéttsarakitö Caifás u a tsémi judiowak wökir kiè Pilato, e' ska'. E' kè dör judiowak. Ie' tkëulek_a Roma wakpa w_a judiowak wökirie. Eë ie'pa tö Jesús tsémi. Judiowak éna ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' k_{ewö} tkö'w_{ak}, e' kuek_i ie'pa kè e' ia'w_{akka}. Ie'pa a t_a shkèw_a yi kè dör judiowak ese u a e' dör ñá, e' kuek_i ie'pa kè d_e'w_a Pilato u a. ²⁹ E' kuek_i ie'pa detts_a ie'pa t_a ttök, t_a ie'pa a ichakéitö:

—¿I k_i a' tö wëm e' k_{kateke}?

³⁰ Ie'pa tö iiuté:

—Wëm e' kè tö íyi sulu wamblöpa, e'ma sa' kè w_a ie' mène be' ulá a.

³¹ Ie' tö ie'pa a iché:

—Itsúmine t_a ishuló w_{es} a' wakpa ttè dalöiëno e' tö iché es.

Erë judiowak wökirpa tö iché:

—Kè sa' a kawö mène s'ttök_{w_a}.

³² Mik e' ché ie'pa tö es, et_a e' wa Jesús tö w_{es} ie' duöraw_a e' yè', e' wà tka.* ³³ Pilato míane w_{eshk_e} t_a Jesús kiéitö t_a ichakéitö:

—¿Be' dör judiowak blú?

³⁴ Jesús tö iché ie' a:

—¿E' chaké be' tö be' wák e_r wa, ö yile tö ye' ché be' a e' kuek_i?

³⁵ Pilato tö iiuté:

* 18:32 Juan 3.14 ena 12.32 saú.

—¿Ttsëskuwa t̄a ye' dör judiowak? Be' wák ditséwöpa ena sacerdote wökir kibipa, e'pa w̄a be' debitu ye' a shulè. ¿Ì sulu wamblébö?

³⁶ Jesús tö iiüté:

—Mok̄i ye' dör blu', erë ì blúie ye' tso' e' kè dè'ka k̄á i' k̄i. Imú dör es, e'ma ye' ttökatapa ñippömi as judiowak wökirpa kè tö ye' klö'wèw̄a. Erë ì blúie ye' tso' e' kè dè'ka k̄á i' k̄i.

³⁷ Et̄a Pilato tö ie' a ichaké:

—¿E'ma mok̄i be' dör blu'?

Jesús tö iiüté:

—Tó, wes be' iché e'ma es idir. Ye' dör blu'. Ye' kune' k̄á i' a ttè mok̄i e' choie, e' kuèki ye' dè'bitu. Wépa éna ttè mok̄i dalër esepa kos tö ye' ttè iüteraë.

³⁸ Pilato tö ie' a ichaké:

—¿Ì dör ttè mok̄i?

Pilato tö iché tö Jesús ttówa

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

Pilato tö ichaké one t̄a ie' skà dettsa ttök judiowak t̄a, t̄a ichéitö ie'pa a:

—Ye' kè w̄a ì sulu kune Jesús ki. ³⁹ Erë a' wöblanewatke tö mik A' Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'weke, et̄a s'wötëule e' yekettsa èmine ye' tö eköl. ¿A' k̄i ikiane tö a' blú e' èmiyö?

⁴⁰ Ie'pa tö iiüté aneule:

—¡Ie' kè wöttsaar! ¡Barrabás wöttsöö sa' a!
(Barrabás e' dör akblökwak.)

19

¹ Et̄a Pilato tö Jesús ppök patké ttsa' bata daloie wa. ² Roma ñippökwakpa tö dika'kicha yué wöshkiie t̄a itkékarakitö Jesús wökir k̄i blu'ie. Ñies ie'pa tö datsi'

daloshdalosh ese iéka iki blu'ie iwayuoie. ³ E' ukuöki ta idewarak tsinet ie' o'mik ta iché ia:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' mú kawö tkò buaë!

Taië ie'pa tö ippé iwö ki.

⁴ Pilato dettsane ta iska ché judiowak a:

—Isaú, ye' mía itsukbitu as a' wa ijcher tö ye' kè wa ttè kune ie' kkatoie.

⁵ Eta Jesús dettsa dika'kicha yöule wöshkiie, e' tkéuleka iwökir ki ta ipaiëule blu' datsi' daloshdalosh ese wa. Pilato tö iché:

—I' dör wëm e'. A' tö isaú.

⁶ Mik sacerdotepa wökirpa ena Skököl wé shkékpa tö Jesús sué, eta ie'pa tö iché aneule:

—¡Iwötówa krus mik! ¡Iwötówa krus mik!

Pilato tö iché ie'pa a:

—Ye' kè wa ì ttè kune ie' ki, e' kueki itsúmine, iwötówa a' wákpa tö krus mik.

⁷ Judiowak wökirpa tö iché ie' a:

—Sa' wa ttè dalöieno tso', e' tö iché ie' kawöta ttèwa, ie' e' yé' tö ie' dör Skököl Alà e' kueki.

⁸ Mik e' ttsé Pilato tö, eta ie' kí suane taië. ⁹ Ie' míane u shua ta Jesús a ichakéitö:

—¿Wé be' datse?

Eré Jesús kè wa iüténe yés. ¹⁰ Pilato tö iché ie' a:

—¿Íók be' kè ttè ye' ta? ¿Be' kè wa ijcher tö ye' a kawö tso' be' wötówa krus mik ö be' omine?

¹¹ Jesús tö iüté:

—Skököl kè wa kawö meule be' a, e'ma be' kè a wes ye' onuk. E' kueki wépa tö ye' me'ttsa be' ulà a, e'pa ki inuí tso' be' tsata.

¹² Eta Pilato tö ibikeitséka taië tö wes ie' a Jesús armimine, eré judiowak tö iché ie' a aneule:

—Be' ie' émine, e' tã be' mĩa romawak wökir kibi e' bolökie. Wé e' chò tö ie' dör blu', ese dör se' wökir kibi e' bolök.

¹³ Mik e' ttsé Pilato tö, etã Jesús tsuk patkéitö u'rki. E' ukuökí tã ie' e' tkéser s'shulo kulé kí. E' até uitö kí kiè hebreoie Gabatá eé (e' wà kiane ché uitö yöule ák wa). ¹⁴ E' dör Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkò'weke e' chki es, diwö detke bata a ekké. Etã Pilato tö iché ie'pa a:

—j' dör a' blú!

¹⁵ Eré ie'pa tö iché aneule:

—j'ittówa! j'ittówa! j'iwötówa krus mik!

Pilato tö ie'pa a iché:

j'Ima a' ibikeitsè tö ye' tö a' blú ttèwami?

Sacerdotepa wökirpa tö iitúte:

—Sa' blú eköl è, e' dör romawak wökir kibi.

¹⁶ Etã ie' tö iwé Jesús tã wes ie'pa kí ikiane es. Ie' tö iméttsã inippökwakpa ulà a wötèwa krus mik tã ie'pa wa imítser.

Jesús wötéwarakitö krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷ Etã Jesús e' yétttsã Jerusalén, krus kueramiiitö michoë ká kiè S'wökirliche eé (ká e' kiè hebreoie Gólgota). ¹⁸ Ee ie'pa tö iwoté krus mik. Nies wépa böi sulusipa wötène krus mik wí'ké io'ké, Jesús até ie'pa shushaë. ¹⁹ Pilato tö ishtök patké kaltak kí, e' batséwarakitö Jesús krus mik. Ikitule e' tö iché: “I' dör Jesús Nazaret wak dör judiowak blú e'.” ²⁰ Wé ie' wötéwarakitö krus mik, e' até Jerusalén tsinet, e' kueki taië judiowak tö ikitule e' sué. Ikitule ttè mañatökicha wa: hebreoie, latinie ena griegoie. ²¹ E' kueki judiowak sacerdotepa wökirpa tö iché Pilato a:

—Kè ishtar tö ie' dör judiowak blú. Ishtó tö ie' e' chò tö ie' dör judiowak blú.

²² Erë Pilato tö iiüté:

—Ì shtétke ye' tò, e' shtétkeyö, iméattkeyö es.

²³ Roma ñippökwakpa tö Jesús wötéwa krus mik, e' ukuöki tã ie'pa tö idatsi' blatélor ie'pa tkël a. Erë Jesús datsi' batsjè e' atë. Datsi' e' yöule alabo, ²⁴ e' kuëki ie'pa tö iché ñi a:

—Kè se' tö ijchëlor. Mishka inuk ákwöla wa isuöie tö yi ulà a iatmi.

Es itka wes itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tö iché: “Ye' datsi' blabatsélor ie'pa tö ñi a, tã inérak ákwöla wa isuöie tö yi ulà a ye' datsi' batsjè e' atmi.”* Es Roma ñippökwakpa tö iwé.

²⁵ Krus o'mik Jesús mì ena imila ena María dör Cleofás alaköl ena María Magdala wak e'pa iëter. ²⁶ Mik Jesús tö imì ena ittökata dalër tajë ie' éna, e'pa sué iëter ee, eta ichéitö imì a:

—A tayë, se be' alà dur.

²⁷ Eta ie' tö iché ttökata ñe' a:

—Se be' mì dur.

Es ittökata ñe' wa Jesús mì mítser kkö'nè ie' u a.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Jesús wa ijcher buaë tö ì uk ie' dë'bitu, e' wakaneone. Ñies ttè kitule Skëköl yëkkuö ki, as e' wà tkò, e' kuëki ie' tö iché: —Ye' er sine.

²⁹ Eta ee tka' tkër, e' a vino shköshköë tso'. E' wa ie'pa tö suiyök nuwéka, tã itkéka kal kiè hisopo, ese ulatska ki, tã itkéwa ie' kkò a. ³⁰ Ie' tö ikuyé tã ichéitö:

—Ì kos uk ye' dë'bitu, e' wakaneonetke.

E' ukuöki tã ie' e' wöéwa tã iwiköl émiitö, es iduowa.

Jesús nu tkérakitö ichane a kuaböt wa

*

19:24 Salmo 22.18

³¹ Kawö e' wa, judiowak e' katablöke Ie'pa Yépa Yëru-lune Egipto e' kèwö tkö'wekerakitö bule es, e' yöki. Bule es e' dör eno diwö. Erë eno diwö e' batseitseke taië shütë ie'pa tö, e' kuëki ie'pa wökirpa kè ki ikiane tö pë' wötëulewä krus mik, esepa nu mèat dò bule es. E' kuëki ie'pa tö ikié Pilato a tö itu' puklor patkó as iduölor bet ta inú öwarakitö iski wötëwä. ³² Etä Roma ñippökwakpa mía, ta wëm kewe e' tu' péwä, e' ukuöki ta ñies iëköl wötënewä Jesús ta krus mik, e' tu' péwä. ³³ Erë mik ie'pa de Jesús ska', etä ie'pa tö isuë tö iduowatke. E' kuëki ie'pa kè wa itu' panewä.

³⁴ Erë ñippökwak eköl, e' tö Jesús nu àr e' tké kuaböt wa ichane a ta pé ena di' dettsa. ³⁵ E' kos tka, e' suë ye' tö ye' wák wöbla wa, e' chök ye' tso' a' a. Ì chekeyö, e' dör moki. Ye' wa ijcher tö e' dör moki. Ipakekeyö a' a as a' erblö ie' mik. ³⁶ E' kos tka as ì tso' kitule Skëköl yëkkuö ki e' wà tkò, e' tö ichè: "Ie' diché kè parpawä yës."† ³⁷ Ikitule skà tö ichè: "Ie' tkëule kuaböt wa, e' suëraë ie'pa tö."‡

Jesús nu wötëwä ie'pa tö pö a

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ E' ukuöki ta wëm de eköl kië José Arimatea wak, e' dör Jesús klé eköl, erë ie' suane judiowak wökirpa yöki, e' kuëki ie' dör iklé eköl kè jcher yi wä ese. Ie' tö Pilato a kawö kié Jesús nu tsukmi blè. Pilato tö ie' a ikéwö mé, etä ie' mía ta Jesús nu mítser iwä. ³⁹ Nicodemo dë'rö ttök Jesús ta nañewe, e' wák debitü José ta. Kapöli tso' s'nu patioie as kè inurwä bet, e' debitü Nicodemo wä dò kilo dabom mañayök (30) ekkë. Kapöli e' shütule kiö masmas kië mirra ena áloe ese wa. ⁴⁰ Ie'pa böi tö Jesús nu patréwä datsi'tak batsië bua'buwa saruru nuulekä kapöli e' wa wes

† 19:36 Salmo 34.20 ‡ 19:37 Zacarías 12.10

judiowak wöblar es. ⁴¹ Wé Jesús du'wá krus mik, eë tsinet kal klò tso' tkëule. E' a ákuk tso' biule et s'nu blóie, erë kam s'nu bléria. ⁴² Pö e' atë tsinet wé Jesús dunewá eë, ñies judiowak eno diwö döketke, e' kuëki ie'pa tö Jesús nu blé eë.

20

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

¹ Eno diwö, e' bule es bla'mi, ká ià ttsettseë tá María Magdala wak mía wé Jesús nu blène eë. Ie' tö isué tö ák wa ákuk kkò wötëule, e' sinettsá bánet. ² Ie' tunemi bet wé Simón Pedro ena Jesús ttökata skà tso' eë. Ittökata e' dalëritsök ie' bak taië. Tá ichéitö ie'pa a:

—jYile wá Skëképa nu minetsër! jKè sa' wá ijcher tö wes ie'pa tö iwé!

³ Ie'pa míyal pö a. ⁴ Ie'pa bö! tunemirak, erë Jesús ttökata ñe' tunemi bet Pedro tsata, e' kuëki ie' demi kewe pö a. ⁵ Eë ie' e' wöéwa tá iká sué ákuk shüa. Jesús nu kè ku'. Ie' tö datsi' wa Jesús nu parratewa e' è sué, erë kè ie' minewa ákuk a iweblök. ⁶ Ie' itöki Simón Pedro debitu míwa ákuk a tá ñies e' è suéitö. ⁷ Ñies datsi'tak wa Jesús wökir monewa, e' suéitö wörrat tër bánet. ⁸ Jesús ttökata de kewe, e' míwañak ákuk a tá isuéitö tá iklö'wéitö tö mokí Jesús shkenekane. ⁹ Kam ie'pa éna iwá arwá tö Jesús kawötá shkenukkane wes ikitule Skëköl yëkkuö ki es. ¹⁰ E' ukuöki tá ittökatapa bö! míyalne wé ikapökerö eë.

María tö Jesús sué shkeulekane

(Marcos 16.9-11)

¹¹ María iü dur ákuk kkò a. Ie' iukeia tá ie' e' wöéwa ká sauk ákuk a. ¹² Eta Skëköl biyöchökwakpa suéitö bö! idatsi' saruruë, e'pa tulur wé Jesús nu bak tër eë. Eköl tkër

wé iwökir bak tër ee, iëköl tkër wé iklö bak tër ee. ¹³ Ie'pa tö María a ichaké:

—A tayë, ¿ì ieitseke be' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' Këképa nu minetser yile wä. Kè ye' wä ijcher tö wës ie'pa tö iwé.

¹⁴ E' wöshä tä María wötrée tä ee Jesús dur. Ie' tö isué erë ie' kè wä isunewä tö Jesús idir. ¹⁵ Jesús tö ie' a ichaké:

—A tayë, ¿ì ieitseke be' tö? ¿Yi yuleke be' tö?

María tö ibikeitsé tö ee idur e' dör kal klö tso' tkëule, e' kanéukwak, e' kuëki ie' tö iché ie' a:

—A këképa, be' wä iminetser, e' tä ichó ña wé be' tö iblé, as ye' mi' itsuk.

¹⁶ Eta Jesús tö iché ie' a:

—¡A María!

Tä María e' wötrée tä ichéitö ie' a hebreoie:

—¡Rabuni! (e' wà kiane ché: “S'wöbla'ukwak”)

¹⁷ Jesús tö iché ie' a:

—Ye' ówa. Kam ye' mi'ka ye' Yé ska', e' kuëki kè ye' wöklö'waria. Erë be' yú ichök ye' ttökatapa a tö ye' mi'kekane ye' Yé ska', e' dör a' Yé ñies. Ie' dör ye' Këköl, a' Këköl ñies.

¹⁸ Eta María Magdala wak mía Jesús ttökatapa ska', tä ichéitö: “Ye' tö Skëképa sué.” Ñies ì kos ché Jesús tö ie' a, e' pakéneitö Jesús ttökatapa a.

Jesús e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹ Eno diwö, e' bule es nañewe tä Jesús ttökatapa tular ñita u etkue è a. Ie'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kuëki ie'pa u wékkö wötë'tkër darërë. Erë e' bet tä ie'pa tö isué tö Jesús de dur ie'pa shua. Ie' tö ie'pa shke'wé ttè i' wa:

—jA' senú bèrè!

²⁰ Mik e' ché one tã ie' tö iulà ena ichane shka'ule, e' itò kkaché ie'pa a. Etã ittökatapa ttsë'ne buaë tö Skëkëpa suéne ie'pa tö ttsë'ka. ²¹ Ie' tö iskà ché ie'pa a:

—jA' senú bèrè! Wës ye' Yé tö ye' patkë'bitu ká i' a ie' ttè pakök, es ye' tö a' patkémi ye' ttè pakök.

²² Ie' tö ie'pa wöiké siwã' wa tã ichéitö ie'pa a:

—Wiköl Batse'r kiówã buaë a' tö a' er a. ²³ Yi kï íyi sulu nuí tso', ese olo'yé a' tö, e' tã ñies Skëköl tö ilo'yeraë iki. Yi kï íyi sulu nuí tso', ese kè olo'yane a' wã, e' tã ñies Skëköl kè tö ilo'yepa iki.

Tomás tö Jesús suéne ttsë'ka

²⁴ Jesús ttökatapa dabom eyök kï bö! (12), e' eköl kiè Tomás, e' kiè ñies Dídimó. Ie' kè ku' imalepa tã mik Jesús dë'dur ie'pa shuã etã.

²⁵ E' kuëki ie'pa tö iché ie' a:

—Sa' tö Skëkëpa sué.

Erë Tomás tö ie'pa a iché:

—Ye' kè wã iulà shka'ule clavo wa, e' itò sune, ye' kè wã ye' wák ulatska patkënewã itò a, ye' kè wã ye' ulà patkënewã ichane shka'ule e' a, e'ma ye' kè tö yi ttè klö'wëpa yës.

²⁶ Ká de pàköl, etã Jesús ttökatapa skà iënene iu a, etã Tomás tso'ñak ie'pa tã. U wékkö wötë'tkër, erë Jesús skà dedurne ie'pa shuã, tã ichéitö ie'pa a:

—jA' senú bèrè!

²⁷ E' ukuökï tã ichéitö Tomás a:

—Be' ulatska patkówã ye' ulà shka'ule a, etã isaú. Be' ulà patkówã ye' chane shka'ule e' a. Kè ibikeitsaria bötböt. jklö'ú!

²⁸ Etã Tomás tö iüté:

—¡Be' dör ye' Blú! ¡Be' dör ye' Këkö!l

²⁹ Jesús tö iché ie' a:

—Be' ye' sué, e' kuęki be' erblé ye' mik. Erë wépa erblé ye' mik, eré kè iwā ye' sune, jayęcha buaë esepa!

Yëkkuö i' wà dör i' es

³⁰ Ì kè or yi a ese o' taië Jesús tö ittökatapa wörki ikkachoie tö yi dör ie', ese kibiie kè kitule yëkkuö i' ki. ³¹ Erë yëkkuö i' shtekeyö as a' tö iklö'ù tö Jesús dör Skëkö!l Alà pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Nies ishtekeyö as sene michoë dò a' ulà a, a' erblò ie' mik e' wa.

21

Ittökatapa kul tö Jesús suęne ttsë'ka

¹ E' ukuöki tã Jesús e' kkachéne ittökatapa a batsöri kiè Tiberias, e' kkömik. E' pakè dör i' es: ² Ittökatapa ñi dapa'wé ee, e'pa dör Simón Pedro, Tomás (e' kiè nies Dídimo), Natanael (e' dör ká kiè Caná atę Galilea e' wak), Zebedeo ala'r bö! tso'ñak, nies Jesús ttökatapa skà bö! tso'ñak. ³ Simón Pedro tö iché ie'pa a:

—Ye' mía nima klö'uk kla' wa.

Ie'pa tö iiüté:

—Sa' mi'keñak be' tã.

Etã ie'pa míyal tã ie' iékarak kanò a. Erë e' nañewe ie'pa kè wã nima klöone yës. ⁴ Mik ká ñirketke, etã Jesús demi batsöri kkömik, erë ittökatapa kè wã ijcher tö ie' idir. ⁵ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—A wépa, ¿a' nima klöne?

Ie'pa tö iiüté:

—Au, kè sa' wã iklöne yës.

⁶ Etã ie' iché:

—A' kla' uyó ulà bua'kka kke, etã nima klördaë.

Etā ie'pa tō iyyé t̄a iwà klöne tajē, kè dē'kaia ie'pa k̄i.
 7 Etā ittökata dalër tajē ie' éna, e' tō iché Pedro a:

—¡Skëképa Jesús idir!

Mik Simón Pedro tō ittse tō Skëképa Jesús idir, etā bet idatsi' iékaneitō, ie' dur kiparuó è mik kaneblök e' kuek̄i. Etā ie' e' ppée di' a ulaiklémi dōmi Jesús ska'. 8 Jesús ttökatapa malepa wā kanò datse batsöri kkömik, kla' wà deka chië, e' kueratse enaena. Ie'pa tso' kukuie batsöri kkò a, cien metro ekkè, e' kuek̄i ie'pa tō kla' kueratse. 9 Mik ie'pa e' yéttsa kanò a, etā ie'pa tō isué bö' ñarke, e' k̄i nima me'r etō. Ñies pan tso'. 10 Etā Jesús tō iché:

—Nima klö'wé a' tō, e' wele tsúbitu.

11 Simón Pedro e' iéka kanò a t̄a ikla' wà deka chië nima blublu è wa, e' yéttsaitō ká sí k̄i. Nima dōka cien eyök k̄i dabom skeyök k̄i mañatō (153). Nima e' dör tajē, erë ikla' kè butsolone. 12 Jesús tō ie'pa a iché:

—A' shkó chkök.

Ie'pa wā ijcher tō Skëképa Jesús idir, e' kuek̄i ie'pa kè wā ie' a ichakine tō ¿be' dör yi? 13 E' ukuök̄i t̄a ie' mía bö' kkömik t̄a pan ena nima klö'wéitō blaté méitō ittökatapa a.

14 I' t̄a mañatökicha Jesús e' kkachéne ittökatapa a ishkenekane e' ukuök̄i.

Jesús tté Pedro t̄a

15 Ie'pa chké one t̄a Jesús tō ichaké Simón Pedro a:

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalëne, ye' ttökatapa malepa éna ye' dalër, e' tsata?

Pedro tō iüté:

—A Këképa, be' wā ijcher tō be' dalëne ye' éna.

Jesús tō iché ia:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wes obeja kkö'nukwakpa tō iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁶ Jesús tö iskà chakéne:

—A Simón, Juan alá, ¿be' éna ye' daléne?

Pedro tö ie' a iché:

—A Skëképa, be' wà ijcher tö be' daléne ye' éna.

Jesús tö iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wes obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁷ Jesús tö Pedro a iskà chakéne i' tã ide mañatökicha.

—A Simón, Juan alá, ¿be' éna ye' daléne?

Jesús tö Pedro a ichaké mañatökicha, e' kuëki Pedro erianeka. Ie' tö Jesús iüté:

—A Skëképa, ì kos jcher be' wà. Be' wà ijcher tö be' daléne ye' éna.

Jesús tö ie' a iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wes obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es. ¹⁸ Moki ye' tö be' a ichè tö mik be' bak duladula, etã be' wák e' paiöke ena be' mi'ke wé be' wák shkak ee. Erë mik be' dewa wö'kela siarëla, etã be' ulà shulöraë tã o'ka tö be' ki datsi' ieraë tã be' tseramiitö wé be' kè shkak ee.

¹⁹ Ttè e' wa Jesús tö iwaché Pedro a tö wes ie' duörawa, e' wa ie' tö Skëköl kikeraka. E' ukuöki tã Jesús tö iché ia:

—Be' e' tkówa darëre ye' ttökataie këkraë.

Ittökata dalër taië Jesús éna, e' pakè

²⁰ Pedro e' wötrée tö isué tö Jesús ttökata dalër taië ie' éna, e' datse ie'pa itöki. Mik Jesús ttökatapa bata chka' ie' tã, etã ittökata e' e' tkéser tkër Jesús o'mik tã ie' a ichakéitö, “A Skëképa, ¿yi tö be' wömerattsã?” ²¹ Mik Pedro tö isué Jesús ttökata e' datse ie'pa itöki, etã ie' tö Jesús a ichaké:

—A Skëképa, be' ttökata datse se' itöki ¿ì tkömi e' tã?

²² Ie' tö iüté:

—Ye' k_i ikiane tö ie' at ttsë'ka d^ò mik ye' d^òne ekk^è, e' ta ¿wes e' de be' y^òk_i? Be' e' tk^ów_a dar^èr^è ye' ttökataie kekraë.

²³ Ttè e' ku^èk_i Jesús ttökata e' tté t_inek_a iyamipa sh_ua, tö k^è idu^òpaw_a. Er^è Jesús k^è w_a iy^ène tö k^è idu^òpaw_a. É ie' tö iché: “Ye' k_i ikiane tö ie' at ttsë'ka d^ò mik ye' d^òne ekk^è, e' ta ¿wes e' de be' y^òk_i?”

²⁴ Jesús ttökata e' tso' ttè i' pak^òk a' a, e' tso' ttè i' shtök y^èkku^ò i' k_i. Sa' w_a ijcher tö ttè i' d^òr mok_ië.

²⁵ Jesús tö ì skà o' tai_ë, e' k^òs sht^òpa y^èkku^ò k_i, e' ma ye' ikl^ò'w_é tö y^èkku^ò kitule e' k^òs k^è ch^òpak_a k_a i' a.

Tte Pa'ali Me' Skököl tö Se' a
 New Testament and Shorter Old Testament in Bribri (CS:bzd:Bribri)
 copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective

copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Mar 2019 from source files dated 5 Mar 2019

70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca